

זשכנו תדרש

שו"ת חזרה

הלכות נדה

חלק ב'

הצהי"ת

השאלות נכתבו ע"י המפצל "דרשו", והוספתי אליהם התשובות

הוספתי שאלות על המראי מקומות של "דרשו"

[שאלות שהוספתי נכתבו במרובעות]

כל מי שיש לו הצרות והארות מתבקש להודיעני לתוצאת הרביע

ניתן להשיג חוברת שו"ת על הלכות
שבת, עירובין, פסח, נדה, בשר בחלב, תערוכות, מליחה, מקוואות רבית.
שמיטה

כמו כן ניתן להשיג את החוברת
אספרה שמך לאחי
על
סיפור יציאת מצרים
מגילת אסתר
מתן תורה
נס חנוכה

ניתן להשיג את החוברות אצל

ישראל יצחק משי להב
מסילת יוסף 1 מודיעין צילית
08-9741925

הצרות והארות ניתן לשלוח לכתובת הנ"ל

לכתובת האליונות החודשיים באימייל ניתן להירשם wa052052@gmail.com

תרומות להדפסה יתקבלו במרבה

ת. 1) לדעת התורה"ד הנ"ל שחושש בהרגישה שנפתח מקורה שיצא טיפת דם ונתקנה או נימוק, מ"מ באופן שבדקה מיד נחלקו הפוסקים - א. להכח"פ והסד"ט טהורה נדלא מסתבר שנתקנה או נימוק כרגע. ב. החת"ס מסתפק, ג. להחיות דעת גם באופן זה טמאה. (פ"ת ה'). ובהרגשה שנזדעזעו אבריה; להחכמ"א טהורה (פ"ת ד'), ולהחית"ס דינו כפתיחת פי המקור (פ"ת ו'). 2) טהורה, ותולה הרגשתה בזו (פ"ת ו').

ד. אשה שהרגישה שנפתח מקורה או שהרגישה זיבת דבר לח, ובדקה בכתנות או בעד שאינו בדוק, ומצאה גם טיפי דם פחות מכגריס וגם מראה טהור או שמצאה רק כמה טיפי דם פחות מכגריס, האם אפשר לתלות ולומר שהדם כבר היה על הכתנות או על העד לפני כן, ומה שהרגישה היה למראה טהור?

ת. אופן א' - כשהיה לה הרגשה גמורה; דהיינו שנפתח מקורה [להחתם סופר גם בזעזוע הגוף דלא כהחכמ"א לעיל] וכן בעקיצה כעקיצת מי רגלים, 1) באופן שמצאה גם טיפי דם פחות מכגריס וגם מראה טהור; א. לדעת הגבעת שאול טהורה, [דתלינן ההרגשה במראה טהור והדם במאכולת]. וכ"כ בשאלת יעב"ץ ח"ב סי' ה'. ב. להחיות דעת טמאה, דרוב פתיחות המקור למראות טמאות הן. וס"ל דמיד שהרגישה אבדה לה חזקת טהרה עד שתבדוק, ולכן אפילו ראתה מראות טהורות על עד שהוא בודאי מלוכלך בדם, טמאה. [ומשמע מדבריו שאין חילוק בין כתונת לעד שאינו בדוק] ומה"ט אם בדקה ונאבד העד מחזקין לה בטמאה. ג. החת"ס מחלק דבעד שאינו בדוק המלוכלך בכמה לכלוכים הוה כלא בדקה כלל, ותלינן שדם יצא מהמקור והאי מראה טהורה לא מגופה אלא מעלמא, ואפילו אין על העד שום דם צ"ע להקל, אך בכתונת דמראות כשרות אין מצויים בו לומר שהוא מעלמא אפשר לתלות שבא מגופה ע"י הרגשה זו ע"כ המקיל לא הפסיד והמחמיר תע"ב ע"ש (פ"ת ו. 2) אם מצאה רק טיפי דם, ודאי שהיא טמאה, ובאופן זה אף למאן דמטהר בלא מצאה כלום ה"ז טמאה (פ"ת ז').

אופן ב' - הרגישה זיבת דבר לח, בין שבדקה בעד שאינו בדוק, ובין שבדקה בכתונת, ואפילו לא מצאה רק טיפי דמים בלבד פחות מכגריס - לדעת הסד"ט (פ"ת ג') והחת"ס (פ"ת ו') טהורה, ומפרש דאע"פ שלהנו"ב הוא הרגשה דאורייתא, היינו רק שאם ראתה דם ע"י הרגשה זו חייבים עליה כרת, אבל אינו מוציאה מחזקת טהרה, ומ"מ חמור מכתם דעלמא דאין לטהר אלא בשיעור מאכולת קטן שבזמנינו, או פשפש אם מצויים שם. אך התפארת צבי (פ"ת סק"ג) ס"ל דכשהרגישה כאילו יצא ממנה מעט, אם לא

סעיף א'

א. 1) מהיכן ילפינן שכתמים טהורים מן התורה [2]. 2) ומאי טעמא גזרו על כתמים? 3) והאם כתמים דינם כראיה גמורה לגבי המתנת שבעה נקיים או דסגי בשבעה ימים עם יום המציאה?

ת. 1) א. דכתיב ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה, דווקא דם ולא כתם (ב"י ד"ה דבר תורה). ב. דאמר שמואל מדנאמר בבשרה, עד שתרגיש בבשרה, שאפילו רואה טהורה כיון שלא הרגישה (ט"ז א. 2) א. פירש"י דגזור רבנן בכתמים להחמיר על דברי תורה 'שלא להקל בנדה גמורה (ב"י שם). ג. החת"ס מפרש דתחלת גזירת כתם היה משום חומרא דטהרות, (כמבואר בחת"ס דף נ"ח דמגופה אפילו בלא הרגשה טמא דמקור מקומו טמא) ולא פלוג רבנן וטמאו אותה גם לבעלה, שלא תהיה חוכא, ואע"פ שבטל הטעם לא בטלה הגזירה, (פ"ת י. 3) צריכה שבעה נקיים חוץ מיום המציאה (שו"ע). כ"ד הראב"ד והרמב"ן והרשב"א, דלא כהרמב"ם דס"ל דסגי בשעה נקיים כשאין בכתם שיעור זיבות (ב"י ד"ה ודע שהרמב"ם).

ב. אשה שהרגישה שנפתח מקורה או שהרגישה שנזדעזעו איבריה, מה הדין אם בדקה אחר שיעור וסת, ומה הטעם; 1) כשלא מצאה כלום? 2) כשמצאה מראות טהורות?

ת. 1) הרגישה שנפתח מקורה; כתב המחבר יש מי שאומר [התורה"ד] שהיא טמאה. וטעמו; שאני אומר דם יצא כחרדל ונתקנה או נימוק דהרגשה סברא דאורייתא היא היכא דליכא למתלי במידי אחרנא (ב"י ד"ה דבר תורה, ט"ז ג'). וס"ל להחת"ס דדין זה שייך גם בהרגישה שנזדעזע גופה, אבל להחכמ"א כשנזדעזעו אבריה ובדקה ולא מצאה כלום טהורה דתלינן זו בשאר מקרים, (פ"ת ד' ו'). אמנם בשו"ת רדב"ז החדשות, וכן השאלת יעב"ץ חולקים על התורה"ד, ומסיק דהמיקל נשכר ואין כאן חשש, ולדעת בנו של הנו"ב לא אסר התורה"ד אלא כשהרגישה שנפתח מקורה וגם היה הרגשת זיבת דבר לח (פ"ת ז. 2) טהורה, ותולה הרגשתה בזו (פ"ת ו').

ג. אשה שהרגישה שנפתח מקורה או שהרגישה שנזדעזעו איבריה, ובדקה אחר כך תוך שיעור וסת האם היא טמאה או טהורה ומה הטעם; 1) כשלא מצאה כלום? 2) כשמצאה מראות טהורות?

1 כ"ס רש"י בדף נ"ט. אפ"ל בדף נ"ח. פירש"י דילמא ארבעה ולא ארצות, ותוס' חולק דאפילו מוחזק לא עלא הכניסה טמאה, וצוין סד"ט סצ"ל נ"ד אות 3 ד' דפניש"י בדף נ"ט לא בצי הכניסה מן התורה לרואה אשה, אפ"ל הרבה נחלקו צ"ל.

חולק ע"ז, דמשמע מרש"י דבודאי מגופה טמאה (פ"ת ח').

ולענין בעולה - אף שמעיקר הדין אינה חוששת כנ"ל מ"מ נחלקו לענין המנהג; א. להרש"ל נוהגין האידנא להחמיר, דהא אפילו לדם בתולים מונים ז"נ. ב. הב"ח מודה להחמיר רק כשנמצא על גופה בלבד, מדאמרו אפילו סדינים שלה מלוכלכים בדם, ולא אמרו אפילו גופה, משמע דבגופה אין תולין להקל, [ודוחה הראיה מדם בתולים דכיון שהדם יוצא מגופה ממש יש להחמיר טפיל]. ג. הש"ך (ג') חולק דאין בזה מנהג רק בדם בתולים דהא כל דבר שאינו מצוי לא שייך מנהג, ועוד דא"כ היה הרב כותבו.

(2) אפי' לא ראתה דם כלל טמאה [ש"ך סק"ג, ועיין סימן קצ"ג בהג"ה]. (3) פירש הרא"ש טעם חומרת דם בתולים, לא מחשש שיצא דם מן המקור כו' אלא משום דבעילת מצוה לכל היא מסורה ואין הכל בקיאים בין קטנה לגדולה ובין ראתה ללא ראתה, ועוד משום דהחתן יצרו תקפו, הלכך הסכימו רבותינו להשוות כולן משא"כ בכתם (ש"ך ג'). (4) כשבדקה ואין לה ב' שערות אין לה כתם, [דלא כרש"י שחושש לכתמים בלא סמנים], אבל בסתמא חזקה שהביאה, ומ"מ כשבדקה ואין לה, אין חוששים שנשרו כמו במיאון דהכא הוי ספיקא דרבנן (ב"י ד"ה ואם יש).

סעיף ג'

ז. (1) אחרי כמה ראיות חוששת גם תינוקת לכתמים? (2) היתה שופעת כמה ימים עם הפסקות, שפסקה מעט וחזרה וראתה, ופסקה עוד פעם וחזרה וראתה, האם נחשב לראיה אחת או לג' ראיות? (3) היתה מזלפת כמה ימים עם הפסקות כנ"ל, האם נחשב לראיה אחת או לג' ראיות? (4) והאם סגי בג' ראיות ביום אחד או שצריך שתראה ג' פעמים בכל פעם וסת בפני עצמו?

ת. (1) אחר ג' פעמים (ש"ע). כדעת ר"ח והרמב"ם והרשב"א, אבל רש"י והרמב"ן ס"ל שאין לה כתם עד שתראה ד' פעמים, דראייה ראשונה אינה אלא מקרה (ב"י ד"ה וכתב הרשב"א). (2) להב"ח והש"ך (ד') נחשב לראיה אחת ולהט"ז (ה') נחשב לג' ראיות (ודוקא לדעת רש"י אבל להרמב"ם בעי ג' וסתות). (3) נחשב לג' ראיות. (4) לרש"י סגי בג' ראיות ביום אחד וכ"כ הטור, ולהרמב"ם צריך שתראה ג"פ בכל פעם וסת בפני עצמו, וכתב הרמ"א דיש להחמיר כסברא ראשונה.

סעיף ה'

מצאה רק טיפי דם, אפילו פחות מכגריס טמאה דתלינן ההרגשה בזה.

ה. (1) אשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה מיד - תוך שיעור וסת או אחר שיעור וסת - והניחה את העד עד הבוקר ובבוקר לא מצאה כלום מה דינה? (2) אשה שמסופקת אם הרגישה שנפתח מקורה, ובדקה ולא מצאה כלום, האם בכה"ג גם סובר התרומת הדשן שטמאה ומה הטעם? (3) ומה הדין במעוברת שהרגישה שנפתח מקורה, ובדקה ולא מצאה כלום?

ת. (1) בדקה תוך שיעור וסת - טהורה. דתלינן שהיה מראה טהור ונתייבש על העד ואינו ניכר, דזה קרוב יותר, מלומר שהיה אדום ונמוק, קודם שבדקה כרגע דזה אינו שכיח. ואם בדקה רק אחר שיעור וסת - טמאה דחיישין שמא נמוק או נאבד, נ"ב, והיינו להתרוה"ד הנ"ל (פ"ת ז'). (2) בימי טהרתה טהורה, דהוי ס"ס, ספק הרגישה וספק ראתה שגם התרוה"ד לא אסר אלא מספק שמא ראתה, וכשהיא מסופקת על ההרגשה עצמה הוי ס"ס (פ"ת ז'). אמנם בימי ספירה אי מהני ס"ס מבואר בנר"ב (קמא יר"ד מ"א ה'). (3) א. התוה"ש והס"ט מטהרים, דכיון שהן בחזקת מסולקות תלינן במראה טהור. ב. רע"א חולק ומוכיח דהתפארת למשה והנר"ב מחמירים. ג. בשאילת יעב"ץ ח"ב ס"ה חולק על עיקר דינו של התה"ד והעלה דלא מיבעיא במסולקת דמים דלא חיישין לה אלא אפילו במוחזקת דמים המקיל נשכר ואין כאן חשש (פ"ת ז').

סעיף ב'

ו. (1) תינוקת שלא הגיע זמנה לראות - בתולה או נשואה - האם חוששת לכתם שנמצא על גופה או על בגדה, כשהיא מסופקת אם הכתם ממנה או מעלמא או כשיודעת בודאי שהיא ממנה? (2) תינוקת שלא הגיע זמנה לראות שנבעלה - האם נטמאת מדם בתולים? (3) ומה הנפק"מ בין דם בתולים לכתם? (4) כשהגיעה ל"ב שנים ויום אחד, ואין לה ב' שערות, או שאין ידוע, האם חוששת לכתם, ומה הטעם אין חוששים שנשרו כמו במיאון?]

ת. (1) לא גזרו בקטנה בין בתולה בין בעולה ואפילו סדינים שלה מלוכלכים בדם (ב"י וש"ע). ומשמע מהש"ך שאפילו בא ודאי מגופה כיון שהוא שלא בהרגשה טהורה דלא גזרו בקטנה, וכן דעת הלחם חמודות והמנח"י. אכן החר"ד

ת. 1) [להרשב"א תולין, ואפשר דלהרא"ש אין תולין אלא אם הריחה בו כיון דאינו שכיח סמוך לגוף]. להלכה; ה"ט"ז (ט') והש"ך (י"א) מקילים, דלא כהב"ח שמחמיר כהרא"ש. 2) אין תולין, אא"כ הרגה או הריחה (שר"ע). 3) אין תולין אא"כ הרגה או הריחה [ב"י בשם הרשב"א, שפסק כרבי חנינא בן אנטיגנוס, ולא כרבנן].

י. 1) הא דתולין בפשפש הוא דוקא בהרגה פשפש או שהריחה ריחו או אפילו בלא הרגה ולא הריחה ריחו? 2) הרגה פשפש ומצאה כתורמוס ועוד, האם אפשר לתלות את ה'ועוד' במאכולת?

ת. 1) לה"ט"ז והש"ך במקום דשכיחי תולין אפילו לא הרגה [דלא כהב"ח], ואם לאו אין תולין אלא כשהרגה או הריחה, [נחלקו בגמרא; רשב"ג ס"ל דדוקא הרגה, ולחכמים בין כך ובין כך תולה, ולר"ח בן אנטיגנוס במקום דשכיחי טובא תולין אפילו לא הרגה והכי קי"ל]. 2) הס"ט מסתפק, לפי מה דקי"ל לקמן סעיף כ"ו בנתעסקה בכגריס ונמצא עליה כשני גריסין, תולה, וא"כ ה"ה בהרגה פשפש דתולין בו כתורמוס, יש לומר דאותו עוד הוא ממאכולת (פ"ת ט"ו).

סעיף ו' - ח'

יא. 1) מה שהקלו ולא גזרו על כתמים פחות מכגריס, האם הקלו גם כשנמצא על בשרה או רק כשנמצא על חלוקה, ומה הטעם? 2) להרמב"ם מה הדין כשהרגה מאכולת ומצאה כתם על בשרה? 3) והיכי תמצוי שגם להש"ך שפסק כהרמב"ם מקילין בנמצא על בשרה עד כגריס ועוד?

ת. 1) להרשב"א הראב"ד והרמב"ן הקילו גם על בשרה, [ולהרא"ש] והרמב"ם רק על חלוקה. והטעם; דכל פחות מכשיעור הרי הוא ספק דם מאכולת או לאו, והרי אמרו ספק בבשרה טמא. וההגהות פירשו מפני שכל הגוף בודק הוא אצל דם מאכולת (ב"י ד"ה ודע).

להלכה; הש"ך (י') מחמיר כהרמב"ם, וכ"ד מהר"א ברודא אבל בס"ט כתב דהסומך להקל כהב"ח לא הפסיד, וכן דעת המנח"י (פ"ת י"ג). 2) בתפארת למשה כתב דבכה"ג גם להרמב"ם בעינן שיעור כגריס ועוד, דדמי² למכה שבגופה, ולרע"א (ה') צריך עיון לדינא. 3) א. כשנמצא גם על בגדיה ואפילו שלא כנגד הכתם שעל בשרה שכן דרך החלוק להתהפך הנה והנה [פ"ת י"ד בשם ס"ט ובי"י וכ"מ בספר תפארת למשה], והחוות דעת חולק דגם בכה"ג טמאה בכל שהוא להרמב"ם. ב. בנמצא על ידיה, יש לסמוך על הפוסקים דאף על בשרה צריך שיעור אף להמחמירים כהרמב"ם [פ"ת כ"ד בשם הס"ט, דבלא"ה ס"ל להרשב"א בשם רבו

ח. 1) מה הטעם שלא גזרו חכמים על כתם פחות מכגריס? 2) 'עד כגריס', היינו עד בכלל או לא עד בכלל? 3) כמה היא שיעור הגריס, ואיך משערין שיעור הגריס בשערות האדם? 4) והאם משערין בשערות הראש או הגוף? 5) ומה"ד בכתם שחור פחות מכגריס, האם הוא טמא או טהור?

ת. 1) תולין בדם כינה (שר"ע), דאם לא כן אין שום אשה יכולה להטהר דאין לך מטה שאין עליה כמה טיפי דם מאכולת (ב"י בסי"ח ד"ה כתב המרדכי. ועיין פ"ת ל"ח ולקמן סי' קצ"ו י"ג דאם יכולה לישן במקום שאין פשפשיין ושכבה במקום שיש פשפשיין דאינה יכולה לתלות בפשפשיין). 2) עד בכלל, דלא גזרו אלא כשיש בו כגריס ועוד (שר"ע). [כ"פ הרשב"א כרב חסדא, דלא כספר התרומה שפסק כרב הונא דכגריס אינה תולה, ב"י. 3) א. להמחבר כתשע עדשות, וכל עדשה ארבע שערות, נמצא שהוא ל"ו שערות, ומפרש במאיר נתיבים דמשערין ששה על ששה שערות הן ואוירן ועוד מסביב סביב שיעור חצי אוירן (פ"ת י"א). ב. הח"צ ס"ל דהגריס הוא המין שקורין גרושע בונין, (פולים גדולים), כשחולקו לשנים במקום שהוא מחובר דומה למרובע ובו יש לשער, ולא משום דנתכוונו לזה הגריס, אלא כמו שכתב הראב"ד דמשערין בכל פול שיזדמן ואפילו הוא גדול, שהרי אמרו כל שיעורי חכמים להחמיר ושל כתמים להקל. (פ"ת י'). ג. היראים כתב דאין בקיאים בשיעור הגריס, לכך צריך ליזהר לפי שיקול הדעת שרואה שאין ראוי לתלות. ובבשמים ראש פירש טעמו דלא נתפרש עביו של הדם, ומ"מ הפוסקים לא הביאו כלל דבריו, וכולם משערים ואין חשים בדבר. וכ"כ הסד"ט דאין משערין אלא כמו שבא לפנינו בין שנצטר במקום אחד בין שנתפשט הצבע דלא פלוג, מיהו אם צבור הרבה במקום אחד דיינינן כאילו נתפשט והכל לפי ראות עיני המורה (פ"ת ט'). 4) בדרכי משה כתב בשערות הראש שהן רחוקות זו מזו, ובשר"ע כתב הרמ"א בשערות הגוף, וכתב במאיר נתיבים שכן עיקר, והוסיף שהוא רגיל לשער בשערות שבפרק היד הוא הזרוע, בין כף היד ובין הפרק ששם ישוער היטב (פ"ת י"א). 5) המעיל צדקה מטהר, מדהפוסקים לא הזכירוהו, והסד"ט ורע"א בשם הראב"ד מטמאים אא"כ במקום המצוי פרעושים שלכלוכם שחור והכל כפי ראות עיני המורה (פ"ת י"ב).

סעיף ז'

ט. האם אפשר לתלות בפשפש ולהקל עד כתורמוס? 1) במקום שיש הרבה פשפשים? 2) במקום שאין כלל פשפשים? 3) ובמקום שיש מעט פשפשים?

2. לכאורה דאי' יותר לנתעסקה ככתמים ואפוא כפי"א פוסק"א, ואולי זה היה קשה לרע"א

(מהכתלים). (2) כיון שהבגד טמא משום משא גם האשה טמאה ס"ט. (3) מקבל כתמים, נר"ב. פ"ת י"ז).

יד. (1) האם נייר מקבל טומאה או לא, ומינה - כתם שנמצא על נייר האם הוא טמא או טהור? (2) בדקה בנייר שאינו בדוק ומצאה עליו דם, טמאה או טהורה? (3) ומה הדין אם מצאה כתם על דבר שאינו מקבל טומאה אחר תשמיש או אחר הטלת מי רגלים?

ת. (1) א. הנר"ב כתב שמקבל טומאה וה"ה לכתמים דלא גרע מלבדים, אמנם כתב בשיבת ציון דיש נייר שאינו מקבל טומאה והוא מין נייר שהיה להם בדורות הראשונים טרם שידעו ממלאכת נייר שלנו והיו כותבין על עלים שלמים מעלי אילנות וירקות, או על קליפת עצים שהחליקו והתקינו אותם כמו שהם גדלים כדי שיקבלו הדיו והיה ראוי לכתוב עליהם, ונייר זה כיון שהוא כבריינו אינו מקבל טומאה שאין בו מעשה לבדים ולא נשתנה ועדיין הוא עלה וקליפת עץ כגדולו ולא בר קבולי טומאה הוא. ב. הס"ט ס"ל שאינו מקבל טומאה וה"ה לכתמים, דפנים חדשות באו לכאן, וכ"ד החכ"א, והחת"ס מבאר עוד, משום שאינו עומד לבגד ואריג ואפילו היה צמר ופשתים בעינא נימא מעשה עץ שימש. (2) בזה גם החת"ס מחמיר אע"פ שלענין שיעור כגריס ועוד יש לו דין כתם (כיון שאינו בדוק), מ"מ לענין זה אין להקל בנייר (3) א. בס"ט כ' דצ"ע כאן דספק דאורייתא הוא די"ל הרגישה וסברה הרגשת שמש הוא וטמאה ע"ש. ואם מצאה כתם זה סמוך להטלת מי רגלים יש ג"כ ספק זה. ב. בתשו' חמדת שלמה סי' כ' הביא ראיה דגם בכה"ג טהורה. (פ"ת י"ח).

טו. (1) מהי דין הכתם שנמצא על בגד צבוע? (2) האם יש נפק"מ באיזה צבע? (3) מה הדין בבגד מנומר כשחלק מהכתם על הלבן וחלק על הצבוע? (4) כשהכתם נמצא על החלק הלבן ועובר על החלק הצבוע ויוצא ע"ג החלק הלבן בצד השני באופן שעל שתי החלקים הלבנים יחד יש שיעור כגריס, האם הם מתחברים ע"י הכתם שעל החלק הצבוע או לא? (5) האם גם בבגד הסמוך לבשר מקילין בצבוע? (6) והאם בגדי צבעונים מועילים גם בימי נידותה או בימי ליבונה?

ת. (1) [הרמב"ן פסק כת"ק שטמא, והרמב"ם כר' יונתן שמהר, וכ"פ הרא"ש דבכתמים שומעים להקל, ומכל מקום כתב בתוה"ב הקצר שהחמיר בדברים אלו תבא עליו ברכה]. בשו"ע פסק שהיא טהורה, ובדגול מרובה תמה ע"ז וכתב שקשה להקל נגד שלשה חמורי עולם שאוסרים [רבינו שמחה וראב"ן והרמב"ן], אבל בשו"ת תשובה מאהבה מסיק דאין להחמיר דכן דעת רוב הפוסקים

דדוקא כשבדקה ולא נטלה ידיה, אלא שאנו מחמירים כהמ"מ. ג. כשמצאה על גב ידה למעלה מקשרי אצבעותיה, כשיש עוד צד להקל יש לצדד ולומר כיון שאף ע"י שחיה מרובה א"א לה להגיע לאר"מ אינו מטמא כלל בכתמים בפרט כשלא בדקה סמוך לזה או שנטלה ידיה אח"כ [שם בשם החכמ"א].

יב. (1) מצאה על בשרה או על חלוקה כמה כתמים קטנים שבכל אחד לחוד אין שיעור כגריס ועוד, האם מצטרפים כולם לשיעור כגריס ועוד, או שדנים על כל כתם בפני עצמו? (2) ומה הדין אם מצאה מקצת הכתם על בשרה ומקצתה על חלוקה - כנגד הכתם שעל גופה או שלא כנגדו? (3) כתם שנמצא על שריו של אשה במקום הקמטים, האם מצטרפים לכגריס ועוד - בתפורים קצת או באינם תפורים?

ת. (1) [בגמ' בעי ר' ירמיה טיפין טיפין מהו, ולא פשטה מהא דתניא טיפין טיפין אין מצטרפין, ומפרש הראב"ד דר' ירמיה בעי על בשרה, והברייתא איירי על חלוקה, ורבונו יונה מפרש דלא בעי לענין צירוף אלא לענין הצורה אם הוי הוכחה דאינה ממנה, ולפ"ז גם על בשרה אינו מצטרף, ולהרמב"ם על בשרה לא בעי שיעור, ואע"ג דלא איפשיט נקט לחומרא]. להלכה, א. להרשב"א ורבינו יונה בכל אופן אין מצטרפין, וכ"כ המחבר בשיטה ראשונה בסתמא. ב. י"א (הראב"ד) שעל בשרה מצטרפים, ועל חלוקה אין מצטרפים, וכ"פ הב"ח (ש"ד י). ג. לדעה שנייה בסעיף ו' (הרמב"ם) אף בלי צירוף טמאה על בשרה בכל שהוא, וכ"פ הש"ך (י), וכתב בס"ט דהסומך להקל כהב"ח לא הפסיד. (2) א. הס"ט מיקל, ואפילו כשאינו נגד הכתם שעל בשרה שכן דרך החלוק להתהפך הנה והנה. ב. החור"ד ס"ל שגם בכה"ג טמאה בכ"ש להרמב"ם (פ"ת י"ד). (3) באינם תפורים - פשוט שאינם מצטרפים כי כל קמט עומד לעצמו, ואפילו אם תפורים צ"ע דעכ"פ יש אויר ביניהם (פ"ת ט"ז).

סעיף י'

יג. (1) מה הדין אם מצאה כתם על דבר שמקבל טומאת נגעים ואינו מקבל שאר טומאה? [ומה"ד כשנמצא על בנין מחובר?] (2) מה הדין אם מצאה כתם על דבר שאינו מקבל טומאה, אבל הדבר ההוא מונח על דבר שמקבל טומאה? (3) ומה הדין בכתם הנמצא על דבר שמקבל טומאה מדרבנן?

ת. (1) כגון משתיתא שהוא טווי, מקבל טומאת כתמים (ש"ד סקט"ז) והמנח"י רוצה להחמיר מטעם זה בנמצא על בנין מחובר, אך הכו"פ וסד"ט חולקים פ"ת י"ז (דבלא"ה הר"ז"ה חולק, ועוד דאין נגעי בתים אלא בא"י ועוד דצריך עצים אבנים ועפר בכ"א

הרבה א"א לה ליגע באותו מקום אינו מטמא כלל בכתמים (פ"ת כ"ג).

יז. (1) אשה שנתעסקה בידיה בכתמים או בבשר ודגים וכדו', ונמצא דם על ידיה לבד או שנמצא גם על ידיה וגם על גופה, האם תולין הדם בכתמים? (2) עברה בשוק של טבחים ונמצא דם על ידיה, האם אפשר לתלות?

ת. (1) נמצא על ידיה לבד תולין בה. ואם נמצא גם על גופה, משמע לכאורה מהט"ז (י"ד) שאין תולין, אבל בסד"ט בשם הפרישה מטהר (פ"ת כ"ה), וכן כתב רע"א (ח) דזה אינו תלייה ממקום למקום דהרי ידוע שידה נתלכלכו מעלמא. (2) משמע מהט"ז שאין תולין, ורע"א רוצה להקל באופן זה אף כשנמצא על גופה, דכיון שדנין הלכלוך שלפנינו על ידיה מעלמא אע"פ שאינו בודאי, ה"נ הדם שעל גופה, וצ"ע.

סעיף י"ג ט"ז

יח. (1) כתם שנמצא על שרוול החלוק, האם טמאה או טהורה? (2) אם קשרה השרוול ונמצא הכתם למעלה - מה דינה? (3) אם יש לה מכה בגופה או בכתפה או בצווארה, ונמצא הכתם על בשרה לבד או על חלוקה, האם יכולה לתלות במכה?

ת. (1) אם המקום שנמצא בו הדם בבית יד מגיע עד בית תורפה, טמאה אפילו אינה יכולה להגיע שם אלא אם כן תשחה הרבה, ואם אינה יכולה ליגע שם כלל, טהורה (שר"ע סעיף י"ג). (2) טהורה, ומ"מ כתב החכמ"א נ"ל שתשער האשה בעצמה שתשחה הרבה עד שתגע לפי הטבעת שכן דרכם לפעמים למשמש שם לקנח ועד המקום שמגיע מבית ידה לשם חוששין (פ"ת כ"ח). (3) מכה בגופה - אפילו הכתם על בשרה לבד תולה בה, וטהורה. ואם המכה בכתפה והכתם על יריכה - במקום שאי אפשר לבא מהמכה, טמאה (שר"ע ס"א). ואם יש לה מכה בצווארה - יכולה לתלות שפעמים שמטה את צווארה לפנייה ונופל דם המכה על תחתית חלוקה וה"ה על בשרה, אבל אם המכה בצדדי הצוואר ונמצא הכתם בחלוק למטה מהחגור שאי אפשר ליגע שם מהמכה, אינה תולה בו אלא אם פושטתו ומתכסה בו (ש"ך כ"ט).

[בג"י ראשונים של ספירת שבעה נקיים להש"ך כאן בס"ק כ"ג ונ"א לא תלינן במכה, ולהרמ"א בס"י קצ"ו ס"י תלינן].

סעיף י"ז

יט. (1) מצאה כתם למעלה מהחגור וכתם למטה מהחגור, ויודעת שלא נזדקרה או

ושר"ע והרמ"א והט"ז (פ"ת כ"א). (2) בשר"ת מעיל צדקה העלה שכל הצבעים מצילים. (3) לדעת המעיל צדקה אין הכתם שעל הצבע מצטרף, אבל החוות דעת והתפארת צבי, וכן בתשובה מאהבה מחמירים שאף חלק הצבוע מצטרף (4) גם לדעת המעיל צדקה שני הלבנים ³מצטרפים (פ"ת כ"ו). (5) החת"ס ⁴מחמיר בזה (פ"ת כ"א). (6) אע"פ שמועילים, מ"מ לא תלבשם בימי נידותה וליבונה, ובג"י ראשונים אע"פ שאין תולים היינו בדבר שצריך תלייה משא"כ בבגד צבוע שאינו משום תלייה אלא שלא גזרו ר"כ במעיל צדקה (פ"ת כ"ב, ובס"י קצ"ו סק"ב).

סעיף י"א - ט"ז

טז. (1) מה דין הכתם הנמצא על ראש האגודל, על האגודל עצמו או בגב האגודל? (2) ומה"ד אם נמצא בראש שאר האצבעות, על האצבעות עצמן או בגב הרגל? (3) ומה דין הכתם שנמצא על ידיה - בראשי האצבעות, בקשרי האצבעות ועל גב היד למעלה מקשרי האצבעות - אחרי שבדקה עצמה, בסתם, או כשאומרת ברי לי שלא נגעתי במקומות שאפשר ליפול שם דם מהמקור?

ת. (1) טמאה (שר"ע). (2) א. להב"ח אינה טמאה אלא בגב הרגל שכנגד גודלה, אבל שאר גב הרגל שלצד חוץ וכ"ש בראשי ד' אצבעות טהורה. ב. הט"ז (י"א) אינו רוצה להקל למעשה לענין גב הרגל נגד הב"י והרמ"א, אבל בשאר האצבעות נראה לו להקל כיון שהוא רחוק מצד פנים ואפשר שגם הב"י מודה. ג. הש"ך (י"ז) מחמיר גם בשאר האצבעות וכ"כ הדרישה שצ"ע. (3) על ידיה בראשי אצבעותיה ואפילו על קשרי אצבעותיה - טמאה, מפני שהידים עסקניות ושמה נגעו באותו מקום (שר"ע), ואע"פ שאין קשרי אצבעותיה מגיעים להדיא כנגד בית התורפה, שמא שחתה ונגעה (ב"י). ודייק הש"ך (י"ח) מהטור והמחבר דאפילו בסתמא חיישינן, [כדעת הרמב"ן והרמב"ם, דלא כהרשב"א בשם רבו דדוקא כשבדקה עצמה ולא נטלה ידה אח"כ טמאה. וכתב הסד"ט דאף להמחמירים כהרמב"ם דעל בשרה א"צ שיעור מ"מ על אצבעותיה בסתמא שלא נגעה קודם בא"מ יש להקל בכשיעור]. אך אם אומרת ברי לי שלא נגעתי במקומות שאפשר ליפול שם דם מהמקור נאמנת. אבל על גב היד למעלה מקשרי האצבעות - מיקל החכמ"א במקום שיש עוד צד להקל, דכיון דאפילו ע"י שחייה

3 במנחם צדק סק"ל דין"ט אחר כ"א מדויק מהפ"ז הרב דס"ף מאחר שאין מנצח"ץ הרי הוא מפסיק, ומ"מ חלק צ"ל, נצ"ח פ"ת קס"ז סק"ד פ"ט החמדת המ"ה דמנצח קצת שהוא מפסיק, ובס"ז סוף הסימן מחלק פ"ט המנ"א א"א הוא באופן שגורא שהוא אחד ש"א יחד מנסה או לא צו"ע.

4 מהפ"ט ח"א פ"א כתב שאין לחלוקה לו, וכן החז"א פ"ט ס"ד ת"א מאד דאילו היה חילוק בדבר איך סתמו הדבר כלל הפוסקים ונתנו מכשול לרבים והציקר שאין בהם דין כתמים כלל

ולמעלה, אי בעית אימא מחגור ולמטה כגון שעברה בשוק של טבחים על בשרה מגופה אתאי דאי מעלמא אתאי על חלוקה מיבעי ליה אשתכוחי, על חלוקה מעלמא אתאי דאי מגופה אתאי על בשרה מיבעי ליה אשתכוחי. ואיבעית אימא מחגור ולמעלה כגון דאזדקרה על בשרה ודאי מגופה אתאי דאי מעלמא אתאי על חלוקה מיבעי ליה אשתכוחי על חלוקה מעלמא אתאי דאי מגופה אתאי על בשרה איבעי ליה אשתכוחי ע"כ והנה בל"ק מפורש דבגופה אין תולין בשוק של טבחים, וכ"פ הרשב"א והר"ן וס"ל דל"ב לא אתא לאפלוגי אקמא, אבל הראב"ד פסק דתלין אף בבשרה.

וכתב הרשב"א (בב"י סי"א אות ב') לפרש הגמ' דאי מעלמא אתא על חלוקה איבעי ליה לאשתכוחי, אע"פ שאפשר להיות דמעלמא אתא, כיון דמגופה קא חזיא ובגופה לחוד אשתכח רגלים לדבר וחזקה שמגופה אתא ולא תלין, דכל שנמצא בגופה חמיר טפי ולא תלין להקל].

(2) במקום שאפשר לדם לנטף משם תולה בה (שר"ע סי"ח). (3) תולה בבנה ובבעלה כשם שתולה בעצמה (שר"ע סי"ט) (4) בכל אופן תולה בהם, החתם סופר הביא שרב אחד פקפק לגבי מכה שיכולה להתגלע והודה לו שכן משמע לכאורה מהראב"ד והרמב"ן מי"מ לדינא דברי הש"ע צודקים להקל בכתמים דרבנן (פ"ת ל"ב). (5) אע"פ שלא נמצא בהם עכשיו דם תולה בהם, [אף כשנמצא על ⁵בשרה לבד, ס"ט]. אבל אם לא נמצא בהם כלל דם לאחר שהיו עסוקים בו אינה תולה בהם. (ש"ך ל"ג) [ואם היו עסוקים בדבר שדרכו לינתו כגון שחיטה וכיוצא בה תולה אף שלא נמצא בהם, ומי"מ בזה אינה תולה כשנמצא על בשרה לבד, דלא עדיף מעברה בשוק של טבחים]. (פ"ת ל"ב).

כא. אשה שעברה בשוק של טבחים - (1) [כשנמצא דם על בשרה] האם בעיני דוקא שהדם יכול להגיע למקום שנמצא או סגי בזה שידיה נתלכלכו בדם? (2) כשנמצא רק על ידיה?

ת. (1) רע"א (ח) מדייק מהרשב"א שאין תולין הדם שבבשרה שהוא מהדם שעל ידיה כיון שהדם שעל ידיה אינו ודאי מעלמא. אך רע"א מפקפק בזה דכיון שעברה בשוק, ואנו דנים שהלכלוך על הידים מעלמא, ממילא הדם שעל גופה טהור, וכן משמע בחמודי דניאל שכתב לגבי עברה בשוק דסגי בזה שידיה נתלכלכו, ותלין שבא על הבגד מידיה שידיים עסקניות הם, (פ"ת ל"א) (2) מהט"ז (י"ד) משמע דאין תולין כמו שאין תולין כשנמצא על בשרה לבד ולא על בגדה, ורע"א מקשה דכיון שהוא מגולה א"צ שיהא גם על הבגד, וכן מדייק מהרשב"א דגם בזה תולין.

סעיף כ"ב

כב. ספק אם עברה בשוק של טבחים, האם יכולה לתלות כתמיה ומה הטעם?

אינה יודעת, האם תולין התחתון בעליון או לא - כשיש בעליון כגריס ועוד או כשאין בו? (2) ומה"ד אם למעלה נמצא הכתם על חלוקה ולמטה על בשרה? (3) והאם תולין תחתון בעליון גם בג' ימים ראשונים, ומה הטעם? (4) והאם תולין תחתון בעליון גם שחור באדום או רק אדום באדום?

ת. (1) יודעת שלא נזדקרה, טהורה, שאני אומר כמו שהעליון בא מעלמא כך בא התחתון. בד"א כשיש בעליון כגריס ועוד, או יותר, שודאי מעלמא בא, שהרי אין לתלותו בכנה. אבל אם אין בו כגריס ועוד, אין תולין אותו מעלמא, דשמא דם כנה הוא. ובאופן זה כשיש בתחתון כגריס ועוד, שאין לתלות בכנה, טמאה (שר"ע). ואם אינה יודעת אם נזדקרה אף בסתמא טמאה, [אע"פ שבנמצא למעלה מהחגור לבד אינה טמאה אלא כשיודעת שנזדקרה], משום שיש כאן עוד ריעותא אחרת בכתם התחתון, ואם היינו תולין לומר לא נזדקרה ומעלמא אתי ואח"כ נתלה גם הכתם התחתון בזה לומר כשם שזה מעלמא אתי כן האחר מעלמא אתי ובבת אחת נתלכלכו הוי ב' תליות לקולא וכולי האי לא מקילינן (ש"ך ל'). (2) כתב הס"ט דצ"ע (פ"ת כ"ט). (3) תולין, דכיון שהעליון ודאי אינו מגופה, הוי כאילו ידענו שנשפך דם על החלוקה ולא ידענו כמה, ופשיטא שגם תוך ג"י תלין, ומ"מ כתב רע"א (י) דעדיין צ"ע לדינא. (4) להרשב"א כיון שמוכח שנתעסקה בדמים ואין אנו יודעים במה, תלין דכי היכי שנתעסקה באדום ולאו אדעתה ה"נ נתעסקה בשחור ולאו אדעתה, ולר"ח והרא"ש אין תולין אלא אדום באדום וכ"פ הלבוש [והס"ט]. עיין רע"א.

סעיף י"ח - י"ט

כ. אשה שמצאה כתם רק על בשרה ולא על חלוקה האם יכולה לתלות (1) במה שעברה בשוק של טבחים? (2) במכה שבגופה? (3) בבנה ובבעלה שנתעסקו בכתמים? (4) בבנה ובבעלה שיש להם מכה - שמוציא דם או שיכולה להתגלע ולהוציא דם? (5) בבנה ובבעלה שהיו עסוקים בדם - ולא נמצא בהם עכשיו דם או שלא נמצא בהם כלל דם לאחר שהיו עסוקים בו?

ת. (1) אינה תולה להקל, (שר"ע סי"ח) [דלא כהראב"ד]. [ומקור הדברים בגמ' על הא דתניא על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא, על חלוקה ספק טמא ספק טהור טהור. והקשו ה"ד אי מחגור ולמטה על חלוקה אמאי טהור והא תנן מן החגור ולמטה טמא ואי מחגור ולמעלה על בשרה אמאי טמא והתנן ראתה דם על בשרה שלא כנגד בית התורפה טהורה, אי בעית אימא מחגור ולמטה ואי בעית אימא מחגור

אדום. ובדם אברים - שחור, ובבני מעיים - כרכומי. (ט"ז מ"א)

סעיף כ"ה

כה. שתי נשים שנתעסקו בציפור אחד שאין בו דם אלא כסלע ונמצא על כל אחת דם כסלע, מה דינם? (1) כשבאו לשאול בבית אחת? (2) כשבאו לשאול בזה אחר זה? (3) והאם דומה דין זה להדין דחמץ דבשתי בתים הקילו, ומה הטעם?

ת. (1) שתייהן טמאות (ש"ע). (2) להב"ח טהורות, וכ"כ בנה"כ דלא כהרשב"א שאוסר. והט"ז (י"ז) ס"ל כהרשב"א דאחר שנודע מן השניה אפילו בזו אחר זו שתייהן טמאות. (3) להב"ח דומה דין זה להדין דחמץ דבשתי בתים הקילו, אבל הט"ז ס"ל שאינו דומה; א. דהתם בספק מוקמינן אחזקה קמייתא, אבל הכא כשאין במה לתלות טמאה, ב. הדרישה פ"י משום דלא מקילינן אלא באיסור דרבנן כגון שכבר ביטל, משא"כ הכא דראיית דם גמור הוי מדאורייתא. ג. עוד טעם דאפשר שהכא שניהם טמאות משא"כ בחמץ שאחד ודאי לא נכנס בו.

כו. הא דמקילין בבאו לשאול בזה אחר זה, האם דווקא במילי דרבנן או גם במילי דאורייתא, ומניין? [שם]

ת. הדרישה ס"ל דרק במילתא דרבנן אמרינן כן כגון בחמץ שכבר ביטל, אבל לא בדאורייתא (דהיינו בטומאת נדה), וכ"כ בנה"כ דהא ספיקא דאורייתא לחומרא. והט"ז חולק דאף בדאורייתא אמרינן כן, וראיתו מדאמרינן בפ"ק דפסחים (י.) שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות ובאו לישאל בזה אחר זה דברי הכל טהורין. וכן בפ"ב דכתובות, (כז.) לגבי עיר שכבשוה כרכום כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות, ואם יש שם מחבואה שאינה מחזקת אלא אחת, אמרינן כל חדא וחדא היינו הא, והטעם משום דאוקמוה אחזקת היתר שלפני זה.

סעיף כ"ו כ"ז

כז. (1) מה הדין נתעסקה בכגריס ונמצא עליה כגריס ועוד? (2) ומה הדין נתעסקה בכגריס ונמצא עליה כשני גריסים? (3) ומה הדין נתעסקה בכגריס ונמצא עליה כשני גריסים ועוד? (4) ומה הדין נתעסקה בפחות מכגריס ונמצא עליה כגריס ועוד?

ת. ⁶אינה תולה, ובעיר שהטבחים או המתעסקים בכתמים אין להם מקום ידוע אלא דרכן להתעסק כאן וכאן, תולין אפילו מספק, שמא נתעסקו במקום שעברה ולא הרגישה, ונמצא שכל העיר כשוק של טבחים (ש"ע, ט"ז סקט"ז).

סעיף כ"ג

כג. (1) אשה שנתעסקה במין אחד ונמצא עליה מין אחר, האם יכולה לתלות זה בזה? (2) ומה"ד אם נמצא מאותו המין אבל אינו ניכר אם דומה לו ממש? (3) אשה שנמצא עליה מין אחד שודאי בא מעלמא, האם תולין בו מינים אחרים? (4) נתעסקה בצבע אדום?

ת. (1) שחור באדום או איפכא אין תולין (ש"ע). (2) אדום באדום ושחור בשחור אפילו אם אינו ניכר ממש שדומה לו, תולה בו (ש"ע) דאמרינן בגמרא מעשה ותלה ר"מ בקילור אדום ורבי בשרף שקמה, ולא קאמר שהקיפום לכתם לראות אם דומה לו, וסתם קילור אדום אינו אדום הרבה, שהרי הדבר האדום מעורה עם דברים אחרים שאינם אדומים (ב"י ד"ה ומ"ש בד"א). (3) כשאין ידוע באיזה מין נתעסקה, אלא שבודאי נתעסקה ואינה יודעת - נחלקו הראשונים - הרשב"א והראב"ד ס"ל כל"ק שתולין דכי היכי שאותו מין בא מעלמא בלא ידיעתה, ה"נ שאר מינים, אבל ר"ח והרא"ש אוסרים דאלת"ה אשה שנמצא עליה שום לכלוך על חלוקה לא יטמא בה שום כתם, דנימא דכי היכי דבא עליה לכלוך זה בלא דעתה ה"נ בא הכתם מעלמא בלא ידיעתה, וכ"פ הב"י דאין תולין אלא כשידוע שנתעסקה במין זה (רע"א י"א בשם הלבוש) (4) לכאורה אסור, דכיון שאפשר לבדוק ע"י סמנים הוי ספק מחמת חסרון ידיעה (רע"א י"ב)

סעיף כ"ד

כד. (1) נתעסקה בתרנגולת ומצאה כמה מיני דמים, האם יכולה לתלות בתרנגולת, ומה הטעם? (2) ומה"ד אם נתעסקה רק בשחיטה או רק בבני מעיה וכדומה?

ת. (1) תולה בו אדום ושחור וכרכומי, לפי שדם שחיטה אדום ודם איבריה שחור ודם בני מעיה כרכומי (ש"ע) ופי' הט"ז (מ"א) דדוקא כשנתעסקה בכולו. (2) בשחיטה - תולה בו

⁶ הח"ס מ"ד ס' קפ"ב פסח המנח"י פ"י דפסחת איכא ספרא דרוב דמיס ה"זאית מן האש ו"זאית מן המקור כמ"כ הט"ז סק"מ א"ל דנדד לה איכא ספרא דרוב דמיס פאיס פהרדשה, וכמ"כא כהת פ"י הרדשה אי אפשר להתייר מ"טע דשא צפרה פלוק fe טפחית ולאו אדעתה, והוא ס"ס ספק מ"טא ספק מננה ואת"ל מננה דילמא מן הצדדים, דא"כ נאמר ע"כ שאה הרדשה ולא אדעתה והדרין לרוב דמיס מן המקור, צ"ע.

דעה זו וכ"כ הרמב"ן שאינה צריכה להקיף הכתם לדבר שהיא תולה בו אלא תולה מן הסתם עד שתדע שזה שחור וזה אדום, וכ"פ המחבר. (2) יש להוכיח מהא דטיהר רבי עקיבא לאשה שראתה כתם מחמת שיכולה להתגלע ולהוציא דם, ולא הצריכה להביא הכתם לפניו ולגלע המכה ולהוציא דם אלמא תולין מן הסתם (ב"י).

סעיף ל"א

ל. (1) אשה שמצאה כתם - האם אינה טמאה עד שתבדוק בסמנים אם זה דם או צבע, או שכל זמן שלא בדקה טמאה מספק? (2) האם בדיקת סמנים מועילה גם לבעלה או רק לטהרות? (3) ומה הדין בזמננו?

ת. (1) כ"ז שלא בדקה טמאה מספק (שר"ע) [הרשב"א הבין לדעת הרמב"ם שאין חוששת עד שתדע בבירור שהוא דם וחולק עליו, ואין זה ספק של דבריהם שהולכים בו להקל שהרי אנו יכולים לעמוד על עיקרו של דבר בבדיקה, הרה"מ. (2) גם לבעלה, (טור בשם הרשב"א, דלא כהרמב"ן). (3) עכשיו שאין אנו בקיאים בקצת משמותם, נפל ענין העברת שבעה סמנים בבירא (ב"י ושר"ע).

סעיף ל"ב

לא. (1) אשה שבדקה עצמה בעד הבדוק לה, ומצאה עליו טיפת דם או יותר, עגול או משוך, מיד או למחר, כשהניחתו במקום מגולה או כשהניחתו בקופסא - מה דינה? (2) והאם הדין משתנה כשמצאה שם מאכולת מעוכה, ומה הטעם?

ת. (1) בכל אופן טמאה (שר"ע). (2) בכל אופן טמאה, שאותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת (ט"ז כ'). [ל"ק בגמרא דאותו מקום בדוק אצל מאכולת טמאה דמעלמא אתאי, ול"ב דאותו מקום רחוק או דחוק הוא אצל מאכולת טהורה, דאמרינן שמש רצפה, ופסק הרשב"א כל"ק בדבוק הוא ולכן אפילו נמצאה מאכולת רצופה טמאה. אבל רש"י ס"ל דהנהו תרי לישני היינו לענין שריפת תרומה והבאת קרבן ודאי, אבל לענין שתהא טמאה לכולהו לישני אפילו נמצאה מאכולת רצופה טמאה, דכיון שבדקה בו קרוב הדבר שבא מגופה וטמאה מספק, (ב"י ד"ה בדקה)].

סעיף ל"ד

לב. (1) אשה שבדקה עצמה בעד הבדוק לה, והניחתו תחת הכר או הכסת, ונמצא עליו דם - עגול או משוך, מיד או למחר, ביש בו כגריס ועוד או באין בו כגריס ועוד, מתי היא טמאה ומתי היא טהורה, ומה הטעם? (2) ומה הדין בג' ימים ראשונים? (3) ומה"ד כשיש במה לתלות כגון שנתעסקו סמוך למקום שהעד שם במיני דמים?

(5) ומה הדין נתעסקה בפחות מכגריס ונמצא עליה שני גריסים?

ת. (1) טהורה, דתולה הגריס בדם שנתעסקה והשאר במאכולת (שר"ע כהרשב"א והרמב"ם) ויש מחמירים (הרא"ש) ומ"מ יש לסמוך אמקילין (רמ"א). (2) טהורה כנ"ל (דלא כהרא"ש). (3) טמאה (שר"ע) ולא אמרינן שקול כגריס שדי בי מיעצי (ט"ז י"ח). (4) טהורה דתולין שנצטרף לדם העסק גם דם מאכולת (שר"ע). ודוקא שהעסק הוא כ"כ כמו ה"עוד, כגון שה"עוד הוא חצי גריס צריך להיות שנתעסקה בחצי גריס (ש"ך ל"ז) (כן דעת הרשב"א אבל להרא"ש טמאה דבמיעוט אין תולין המרובה) (5) הב"י ס"ל דלהרשב"א והרמב"ן טהורה וכ"פ בשו"ע, וטעמא דאמרינן שקול דם ציפור שדי באמצע זיל הכא ליכא שיעורא וזיל הכא ליכא שיעורא, ואע"ג דדחינן בגמרא דלא אמרינן הכי, היינו דווקא בנמצא עליה שני גריסין ועוד אע"פ שנתעסקה בכגריס, (כיון דאיכא הרבה דם יותר משיעור מאכולת, לבוש) אבל בשני גריסין אמרינן הכי אפילו נתעסקה בפחות מכגריס. אבל הב"ח והש"ך (ל"ז) והט"ז (י"ח) ס"ל דליכא מאן דמטהר בהא וכ"פ הרמ"א שהיא טמאה.

כח. אשה שמוצאת כתם יותר מכגריס, ויש לה שני דברים במה לתלות הכתם, האם אומרים שנזדמנו יחד שני כתמים, כגון: של עסק ומאכולת, של שני מיני עסקים או של עסק אחד בשני פעמים, וממילא יכולים לטהר הכתם אף שהוא יותר מכגריס, או שדנים על הכתם כמו שהוא כולו ממקום אחד?

ת. של עסק ומאכולת - תלינן שנזדמנו המאכולת לדם שנתעסקה ונדמה לכתם אחד, כיון דמאכולת שכיה טובא וגם רגיל להיות במקום זוהמא. אבל של שני מיני עסקים או של עסק אחד בשני פעמים, - אפשר שאין תולין להקל לומר דאתרמי זה בצד זה, (רע"א י"ג רע"א בשם מעיל צדקה, וצ"ע קצת בלשון המחבר "וכבר היה שם דם מאכולת שנצטרף אליו).

סעיף ל"ה

כט. (1) כשיש במה לתלות כתם, האם צריכים לדמות הכתם לדבר ההוא או שאפשר לסמוך ע"ז גם בלי לדמות? (2) והאם יש להוכיח דבר זה מגמרא?

ת. (1) אין צריך לדמות (שר"ע). [כתב הרשב"א יש אומרים שעכשיו אין תולין כתם בשום דבר שאין אנו תולין אלא בדומה לו ואין אנו בקיאים במראה דמים, וראייתם דבגמ' אמרו לגבי אדום שתולה במכה היינו בבחור שנגף ידו ונתרפא וחזר ונגף, משאיכ בעלה אין דמו אדום כ"כ, והרשב"א מיישב דהתם בדיענין שאינו דומה, ודחה הרשב"א

דבירכה אין מצוי מאכולת כמו בתחת הכר וכסת (ש"ד מ"ג), א"נ כמ"ש הט"ז (כ"ד) דעל בשרה א"צ שיעור.

סעיף ל"ו

לה. מה דין האשה שבדקה עצמה בעד שאינו בדוק לה ומצאה עליו דם פחות מכגריס או יותר מכגריס; (1) בשעת וסתה? (2) שלא בשעת וסתה?

ת. 1) אפי' בעד שחזקתו מלוכלך שלקחתו מהאשפה - פחות מכגריס טהורה, כגריס ועוד טמאה, (פ"ת מ"א בשם הבית אפרים). 2) בעד שחזקתו מלוכלך אפילו יותר מכגריס טהורה. ובעד שאינו בדוק - פחות מכגריס טהורה. כגריס ועוד טמאה (רמ"א). [לר"ח והראב"ד טמאה משום כתם, ולהרמב"ם טמאה נדה, ופסק המחבר בסעיף נ"ד כהראב"ד דמטמא משום כתם ונפק"מ שאינו כראייה לענין וסת (ט"ז) ס"ק מ"א], וכ"ז דלא כהרשב"א שמטהר מדינא, כשהיא בחזקת טהרה וכו' יוסי בגמרא, אלא שהמחמיר תע"ב, והש"ך (מ"ד) ס"ל דלכו"ע טמאה משום כתם].

לו. האם בזה משערים שיעור הגריס כמו שהיה בזמן חז"ל או שצריך להחמיר בזה יותר, ומה הטעם?

ת. כתב החת"ס כיון שבדקה בו יש להחמיר, ואין לטהר אלא בשיעור קטן כדם מאכולת שנמצא בזמננו, או פשפש אם מצויים שם דמידי ספיקא לא נפיק (פ"ת מ').

לז. (1) הגדר מהו עד הבדוק? (2) מה נקרא לענין זה עד שאינו בדוק; שלא נבדק סמוך לבדיקה, שלא נבדק כלל או שלקחתו ממקום שדמים מצויים?

ת. 1) נחלקו הראשונים; להרמב"ן והתוס' - כגון שבדקתו ולא אז מתוך ידה עד שבדקה בו (ב"י ד"ה וכתב הרשב"א). אבל המחבר בסעיף ל"ח פסק כהרשב"א - דכל שבדקתו בין היא בין חברתה ולא נודע שנכתם בו כתם וכדו' הוי בחזקת בדוק. 2) להרמב"ן והתוס' - שהזמינה מוכים לבנים ונקיים, ולא בדקתו סמוך לבדיקה. והרשב"א חולק דזה הוי בדוק כנ"ל. אלא היינו שנטלתו ממקום מוצנע שדרך של נשים להצניע (ב"י ד"ה וכתב הרשב"א). [דמסתמא האשה שהצניעה לא הולכה אותו לשוק של טבחים שאין הדרך לעשות כן אלא שכבר עברו ימים רבים ושכחה, שו"ע הרב ס"ק ע"א]. וכן דעת הט"ז דעד שאינו בדוק היינו שלא נבדק סמוך לבדיקה באופן הנ"ל, ובהא פליגי דהרשב"א מטהר ולהרא"ש טמא כשאר כתם וכ"פ המחבר, אבל אם לא נבדק כלל כגון שלקחה עד המזדמן לה בבית, הוי בחזקת

ת. פחות מכגריס והוא עגול טהורה דתלינן במאכולת, אבל אם הוא משוך או שהיא יותר מכגריס ועוד טמאה שחזקתו מהקינוח (שו"ע), ואין חילוק בין מצאה מיד או למחר (ט"ז כ"א). 2) הדג"מ והסד"ט מטמאים אפילו פחות מכגריס, דהא טעמא דתלינן במאכולת בג"י משום דאל"ה אין שום אשה יכולה להיטהר, אבל כאן שהיא בעד שהיא בודקת אפשר לה להיזהר, ובמעיל צדקה מטהר אף בג"י ראשונים (פ"ת ל"ח). 3) בכה"ג אפילו ביותר מכגריס טהורה, ואע"פ שקנחה בו כיון שלא הרגישה ביציאת הדם, ומ"מ דוקא כשהוא עגול דאם הוא משוך אפילו בכל שהוא טמאה, שחזקת משוך שהוא מהקינוח (ב"י ורמ"א, ט"ז כ"ג).

לג. אשה שסובלת מטחורים וכדומה, שרגילה להוציא דם מבית הרעי, ובשעה שבדקה נגעה שם, האם אפשר לתלות בזה דם הנמצא על עד הבדוק; בשעת וסתה; שלא בשעת וסתה; בזמן טהרה; בימי ליבונה - בג' ימים ראשונים ואחר ג' ימים ראשונים?

ת. להט"ז (כ"ג) תולה דווקא שלא בשעת וסתה ואפילו משוך. ולהחור"ד אפילו בשעת וסתה יכולה לתלות, ואף בימי ליבונה. אך בג"י הראשונים לדעת הש"ך (קצ"ו י"ג) שאפילו במכה המוציאה דם אינה תולה כ"ש בזה, משא"כ להרמ"א שם במכה שבגופה תולין להקל אף בג"י ראשונים (פ"ת ל"ט).

סעיף ל"ה

לד. 1) אשה שבדקה עצמה בעד הבדוק לה וטחתו בירכה, ולמחר נמצא דם על העד עגול או משוך, ביש בו כגריס ועוד או אין בו כגריס ועוד - מה דינה ומה הטעם? (2) ומה"ד כשנמצא הדם על ירכה? (3) ומה הנפק"מ בין זה להניחתו תחת הכר?

ת. 1) נמצא על העד; אינה טמאה אלא במשוך או שיש בו יותר מכגריס (רשב"א). וי"א (הרא"ש והרמב"ם) שאפילו בכל שהוא והוא עגול טמאה, דבירכה אין מאכולת מצויה כמו תחת הכר (שו"ע), וכ"פ הב"ח. ומפרש הט"ז (כ"ד) דלהרמב"ם ממנ"פ טמאה דאם נמצא גם על הירך ס איל לטעמיה דכל שנמצא על בשרה לא תלינן במאכולת, (ורע"א הקשה דהא דווקא כשנמצא על בשרה לבד אין תולין אבל על בשרה וחלוקה תולין, ועיין פ"ת י"ד דלהחור"ד אין תולין), ואם לא נמצא על ירכה הרי ודאי בא מגופה.

2) באופן שהעד נאבד, ומצאה יותר מכגריס דליכא למתלי במאכולת אפילו אם הוא במקום שאין דם המקור יכול ליפול שם טמאה, דמן העד הוא (ש"ד מ"ה, חור"ד י"ט). 3)

בדוק לגבי עד, והיינו שלא בדקתו קודם שבדקה בו, אע"פ שלקחתו ממקום מוצנע, ולעיל נפסק שמטמא בשיעור גריס ועוד, ה"נ הוי אינו בדוק לגבי חלוקה, (עיין שו"ע הרב). (3) טהורה (שו"ע), ועיין לעיל סל"ו בהערה. (4) טהורה (שו"ע). (5) להט"ז (כ"ט) דינם שוה דבשיעור כתם טמאה, ולדעת הב"ח כשקנחה עצמה טמאה בכל אופן בשיעור כתם, אבל מצאה בחלוק טהורה אא"כ הוא בדוק.

סעיף מ'

מ. אשה שפשטה חלוקה והשאלתה לחברתה, ולבשתה חבירתה ומצאה בו כתם, מה דין האשה הראשונה ומה דין האשה השניה, ומה הטעם; (1) כשבדקתה הראשונה רק לפני שלבשתה? (2) כשבדקתה הראשונה רק אחרי שפשטתה? (3) כשבדקתה הראשונה לפני שלבשתה, ואחרי שפשטתה? (4) כשלא בדקה אותה הראשונה לא לפני שלבשתה ולא אחרי שפשטתה?

ת. (1) שתיהן טמאות, כ"ד הב"ח הט"ז (ל) והש"ך (מ"ז), דמאי חזית דמקלקלה לה להך טפי מהך. ודלא כהדרישה דס"ל דאם בדקה הראשונה את עצמה, ומצאה שהיא טהורה, אע"ג שלא בדקה החלוק הרי היא טהורה והכתם תליא בשניה משום דכאן נמצא כאן היה, דהא בכל סימן זה פשוט דכששניהם שוים לא אמרינן כן. (2) להט"ז אינו מועיל בדיקה זו לטמא השניה, כיון שהיא עצמה לא טיטמא בזה שהרי הוא אינו בדוק אצלה, הוי מילתא דלא רמיא עלה ושתיהן טהורות. אבל בש"ך משמע דהשניה טמאה וכ"כ בחו"ד ומוכיח כן מסעיף ל"ח שמועיל בדיקת חברתה. (3) השניה טמאה (שו"ע). (4) שתיהן טהורות דהוי אינו בדוק (ט"ז וש"ך).

סעיף מ"א

מא. השאילה חלוקה לישראלית נדה אחר שלבשתה היא או שלבשתה היא אחריה, ואח"כ נמצא בו כתם, האם יכולה לתלות הכתם בישראלית הנדה; (1) כשבדקה החלוק לפני שהשאלתה? (2) כשלא בדקה?

ת. (1) יכולה לתלות, והיא טהורה דבמידי דרבנן תולין הקלקלה במקולקל (שו"ע וט"ז לא). (2) אין צריך כלל תלייה דאינו מטמא בכתמים כנ"ל.

מב. השאילה חלוקה לנכרית ונמצא בו כתם, האם יכולה לתלות הכתם בנכרית; (1) שלא הגיע זמנה לראות וראתה? (2) שהגיע

מלוכלך שמטהר הרמ"א אף ביותר⁷ מכגריס. ואם הוא בשעת וסתה טמאה בשיעור כתם (בית אפרים).

סעיף ל"ז

לח. אשה שבדקה עצמה בעד שאינו בדוק לה וטחתו בירכה או שהניחתו במקום שאפשר לתלות הכתם או שהניחתו במקום דלא שכיח דם, ומצאה עליו פחות מכגריס או יותר מכגריס - מה דינה ומה הטעם?

ת. טחתו בירכה וכ"ש הניחתו במקום שאפשר לתלות הכתם אף שלא טחתו בירכה, טהורה אפילו הוא יותר מכגריס (שו"ע), משום דהוי ספק ספיקא דילמא לא מן העד הוטח על ירכה ואפילו את"ל מן העד כיון שאינו בדוק אימור דמקמי הכי הוי (ט"ז כ"ז). [וכ"ז מיירי כשנמצא גם על הירך במקום שאין דם המקור יכול ליפול שם, ותלינן שעי"ז נתלכלך העד, שו"ע הרב ע"ג, טורי כסף ותוה"ש]. אבל הש"ך (מ"ה) הניח דין זה בצ"ע, משום דקשיא ליה דכשנמצא על העד, אין זה ספק ספיקא אלא ספק אחד שמא בא מן המקור, [ומפרש שרשי" לא אמר שהיא טהורה לגמרי אלא שהיא טמאה משום כתם ולא משום נדה] אך אם נמצא הדם על ירכה במקום שאין דם המקור יכול לפול שם והעד נאבד (חור"ד כ"ז), באופן זה יש לטהר משום ס"ס, ספק מן העד ספק מעלמא, ואת"ל מהעד דלמא מקמי הכא הוי.

ואם הניחתו במקום דלא שכיח דם, ומצאה עליו דם יותר מכגריס, טמאה (רמ"א), דאין כאן אלא ספק אחד.

סעיף ל"ט

לט. מהי דין האשה שמצאה כתם בחלוקה; (1) כשבדקתה קודם שלבשתה? (2) כשלא בדקתה קודם שלבשתה? (3) כשלא בדקתה מעולם? (4) כשלקחה אותו ממקום שאינו בדוק? (5) האם יש נפק"מ לענין זה בין קנחה עצמה לבין מצאה בחלוקה?

ת. (1) טמאה (שו"ע). (2) להט"ז (כ"ט) כיון שלקחתו ממקום מוצנע שהוא בחזקת בדוק אע"פ שלא בדקה אותו בבירור [נהו הנקרא עד שאינו בדוק לעיל סעיף ל"ו, וכאן קראו המחבר, שהיה בדוק לה, והדין שוה בשניהם] אם יש עליו כגריס ועוד, טמאה. אבל הב"ח ורע"א ועוד אחרונים חולקים דכיון שלא בדקתו קודם שלבשתו הוא יותר קל, שאינו מטמא כלל בכתמים [דמה שנקרא לעיל אינו

⁷ א"כ י"ח (ס"ט, וצ"ח ע"ה) ואפר"ש דהרשב"א מחמיר אט נפק והוציא הוי צד הפדוק, וצד שאינו בדוק היינו שלקחתו ממקום המוצנע ואצ"ל שלא נפק מוצנע וכ"מ מלשון הרמ"א שכתב דצד פינוני היינו שאין חזקתו בדוק, כלאר שלא היה מוצנע בחזקת בדוק.

זמנה לראות וראתה - ועכשיו אינה רואה? (3) שהגיע זמנה לראות ועכשיו היא רואה?

ת. (1) אינה תולה בה [היינו שלא ראתה בזמן שאלה דא"כ אפילו בישראלית תולה, ב"י]. (ב) תולה (ש"ע), והטעם דחיישינן שנתלכלך בשרה ובגדיה של הנכרית מדמים הראשונים ולכלכו חלוק זה, משא"כ בנות ישראל מנקין בשרן ובגדיהם מדמים וכתמים [כ"ד הרמב"ן והרשב"א, אך מהרמב"ם משמע דאינו מיקל יותר בנכרית, ב"י ד"ה אבל]. והט"ז (ל"א) פי' משום דתולין הקלקלה במקולקל. (3) אפילו בישראלית תולה (ש"ע), שתולין הקלקלה במקולקלת (ש"ך מ"ח).

מג. האם אפשר לתלות בישראלית נדה או בנכרית גם באמצע שבעה נקיים - בג' ימים ראשונים או אחר ג' ימים ראשונים, כשהוא יותר מכגריס, או פחות מכגריס?

ת. בפחות מכגריס לכו"ע תולין בכנה אפילו תוך שלושה (ש"ך נ"ב). וביותר מכגריס; א. להמחבר אפילו בג' ימים ראשונים של ספירת ז' נקיים תולה בהן. ב. להרמ"א בג"י הראשונים אינה תולה אלא במכה שבגופה. ג. להש"ך (נ"א) גם במכה שבגופה אינה תולה בג"י ראשונים].

סעיף מ"ב

מד. האם יכולה לתלות הכתם גם כשהשאיילה החלוק: (1) לקטנה שלא ראתה מעולם שלבשתו אחרי שנבעלה - ועד מתי? (2) לנערה שלא ראתה מעולם ולבשתו אחרי שנבעלה - ועד מתי? (3) ליוולדת בזמן שבועלין על דם טוהר ובזמן הזה? (4) לאשה שסופרת שבעה נקיים? (5) לאשה שגמרה לספור שבעה נקיים ועדיין לא טבלה? (6) לפנויה גדולה שכבר ראתה כמה פעמים? (7) לשומרת יום כנגד יום, בראשון או בשני שלה?

ת. (1) תולה בה כ"ז שלא חיתה המכה (ש"ע) [ופי' בדג"מ דקטנה טהורה אפי' ראתה בבית אביה, משא"כ נערה]. (2) תולה בה תוך ארבע לילות לבעילתה (ש"ע). (3) תולה בה אף בזמן הזה (ש"ע), שאע"פ שהחמירו על עצמן, מ"מ לענין שלא תציל חבירתה לא החמירו (ש"ך נ"ד), [כ"ד הרמב"ם והראב"ד והטעם דיכולה לילך ולקבוע דירתה במקום שנהגו היתר, ולהרמב"ן אין תולין בזה"ז בדם טוהר דס"ל שאסור לבעול על דם טוהר בזה"ז (טור וב"י), ומ"מ תולין בבתולה שדמיה טהורים ובקטנה שלא חיתה המכה אע"פ שבזה"ז בועל בעילת מצוה ופורש, כיון שדמים מצויים בה משא"כ בדם טוהר שאין שירפה מצוי, (ב"י בשם הרשב"א)]. (4) תולה בה (ש"ע). (5) רע"א (י"ח) מדייק מהש"ע שאינה תולה בה, וכ"ד המשנה למלך משום דטומאה הראשונה כבר פקעה אלא דגזיה"כ הוא

דבעינן טבילה ואם נטמאה הוי טומאה מחודשת, ומאי חזית, לכך שתייהן מקולקלות. אבל להלבוש תולה בה כ"ז שלא טבלה (פ"ת מ"ג). (6) באופן זה שכלל לא ספרה לכו"ע תולה בה, ולא הוי טומאה חדשה (פ"ת מ"ג בשם רע"א). (7) אפילו בשני שלה, תולה בה (טור). [כדעת הראב"ד והרמב"ן והרא"ש שפסקו לקולא כרשב"ג דכתמים דרבנן, וס"ל לרשב"ג שתולה בה כיון דמחוסרת טבילה היא וטמאה היא, ודלא כהרמב"ם שפסק כרבי שאינה תולה בשני שלה וה"ה בסופרת שבעה שלא טבלה דכיון שבידה לטבול לאו כמחוסרת מעשה היא וכטהורה היא, לפיכך שתייהן מקולקלות, ב"י].

סעיף מ"ג

מה. ומה הדין אם השאיילה החלוק לבעלת הכתם: (1) שישבה כבר על כתם קודם ששאלה החלוק? (2) שראתה כתם בחלוק שלה לאחר ששאלה חלוק זה? (3) שראתה קודם הכתם בחלוק השאול ואח"כ מצאה ג"כ בחלוק שלה? (4) שמצאה שני כתמים ביחד בחלוק השאול ובחלוקה?

ת. (1) אין תולה בה (ש"ע). (2) אין תולה בה (ש"ע). ומפרש רע"א (י"ט) דמייירי באופן דכשנמצא בחלוק השאול ידעה שבחלוקה האחר עדיין אין בו כתם. (3) תולה בה, דאם הכתם אינו מגופה ועברה ולא אדעתה, דלמא עברה קודם שנמצא הכתם בחלוק השאול וכשעברה נכתם הכל (רע"א י"ט). (4) לכאורה תולה בה, דמהיכא שבא כתם שלה אם מגופה או שעברה ה"נ בא הכתם בבגד השאול וצ"ע (רע"א).

סעיף מ"ד מ"ה

מו. אשה שהלכה עם חלוק בימי נדתה ולא בדקה אותה כשפשטתה, ואח"כ לבשה החלוק בימי טהרה או בזמן עיבורה ומצאה עליו כתם: (1) האם יכולה לתלות הכתם שנמצא שזה עוד מימי נדתה או מקודם שנתעברה? (2) והאם יכולה לתלות בהם גם באמצע שבעה נקיים - בג' ימים ראשונים או אחר ג' ימים ראשונים?

ת. (1) תולה שמימי נדותה הוא, או בימים שלא חיתה מעוברת (ש"ע), ומייירי שהיתה טמאה קודם שנתעברה ונטהרה והכתם היה מקודם לכן, ס"ט פ"ג. (2) אפילו לדעת הרמ"א (קצ"ו ס"י) שבג' ימים ראשונים אינה תולה כתם במכה שאינו ידוע שמוציא דם מ"מ כאן הוי כמכה שבגופה שתולה בה, אבל הש"ך (נ"א) ס"ל דאפילו במכה שבגופה אינה תולה אלא אחר שלשה ימים הראשונים של שבעה נקיים.

סעיף מ"ז

ת. 1) אין לסמוך על הבירור אם הדם מקדיר או מגליד אלא בנתכבס ע"י נכרית בכל אופן, או ע"י ישראלית שאומרת שלא בדקתו, אבל ע"י ישראלית שאינה בפנינו, דבסתמא חזקתו בדוק לא מהני בדיקה זו, (רע"א) [אך בש"ד סקס"ה משמע לכאורה דמהני, (ס"ט פ"ו)]. 2) אסורה (שר"ע) דספק הבא ממיעוט הכרה אינו ספק, דאם זה אינו בקי ומכיר, אחר יכיר, (ש"ד ס"ד, בשם הרשב"א, אך הרשב"א הביא גם צד להקל, דאפשר שגם הרב לא אמר אלא בדאפשר למיקם עלה דמילתא, עיין ס"ט פ"ד]. 3) לא מהני, כ"כ רע"א [אך בש"ד סקס"ה משמע לכאורה דמהני, (ס"ט פ"ו)]. 4) כשנתכבס ע"י ישראלית ואומרת שלא בדקתו ואח"כ נאבד אין לטהר מטעם שאי אפשר לברר, דכיון שאין אנו בקיאים בין מקדיר למגליד, הרי מיד כשנמצא הכתם נאסרה מספק, דהוי חסרון ידיעה, וע"י שנאבד אח"כ לא הותרה, (רע"א כ' בשם תפארת למשה, ועיין לקמן בשם מורה בהלכה אות ק"ו).

סעיף מ"ז

מט. בנתכבס אחר ימי נדתה והשאלתה לחבירתה ונמצא בו כתם; 1) מה הדין כשאפשר לברר אם מקדיר או מגליד? 2) ומה הדין כשאי אפשר לברר, ומה הטעם?

ת. 1) אם מגליד - בידוע שמהשניה היא והיא טמאה והראשונה טהורה. ואם הוא מקדיר - בידוע שמהראשונה היא והיא טמאה והשניה טהורה (שר"ע). 2) כתב הטור ששתיהן טמאות והטעם כתב הלבוש דהוי ספק ידיעה, [ולפ"ז כשנאבד טהורה, דלא כסברת רע"א בשם התפארת למשה (מורה בהלכה אות ק"ו)], אבל הש"ד (ס"ו) מפרש דכאן יותר חמור ממעשה דלעיל דכיון ששתיהן טהורות ואין לתלות באחת יותר מבחברתה, מאי חזית דמקלקלת להך טפי מהך, ולפ"ז אפילו נאבד דהוא ספק מעליא שתיהן טמאות.

סעיף נ' נ"א נ"ב

נ. **שלוש נשים שישנו במטה אחת, ונמצא כתם על המזרון או על הסדין או על הכסוי, במקום האמצעי או הפנימית או החיצונית, מה הדין; 1) כשרגליהם סמוכות זו לזו או כשאין סמוכות; 2) כששלשתן יורות, ונמצא הדם תחת אחת מהן סמוך לשכיבתן או אחר זמן רב? ומה"ד כשנמצא הדם ביניהן, או שיש להן עסק לצד פנים? 3) כשעלו דרך מרגלות המטה או דרך החיצונית? 4) כשלא בדקה אף אחת, כשבדקו שלשתן ומצאו טהורות, כשבדקו אחת או שתיים ומצאו טהורות, כשבדקו אחת או שתיים ומצאו טמאות? 5)**

מז. אם החלוק נתכבס אחר ימי נדתה, ולבשתה בזמן טהרה בלא בדיקה, ונמצא בה כתם; 1) מה הדין אם נתכבס ע"י ישראלית - כשהיא אינה בפנינו או כשהיא בפנינו ואומרת שבדקתו או שאומרת שלא בדקתו? 2) מה הדין אם נתכבס ע"י נכרית - כשהיא אינה בפנינו או כשהיא בפנינו ואומרת שבדקתו או שאומרת שלא בדקתו? 3) ומה הדין בזמנינו?

ת. 1) כשאין הכובסת בפנינו - חזקה שבדקתו בשעת כיבוס, ואינה תולה בה (שר"ע), וס"ל לרע"א שגם לא מהני בדיקה אם מקדיר או מגליד, כתם שלפני הכיבוס, דק ועובר בבגד ושללאחר הכיבוס גלדו עב דממשו של דם עליו. [אך בש"ד (ס"ה) מוכח דבכבסתו ישראלית ואינה בפנינו מהני בדיקה שאם הוא מקדיר הראשונה טמאה, (ס"ט פ"ו)].

וכשהיא בפנינו - אם אומרת שבדקתו פשיטא דנאמנת ואינה תולה בה. ואם אומרת שלא בדקתו, ואין החלוק לפנינו לבדקו במקדיר או במגליד, תולה לומר שמתחילה היה ולא עבר ע"י הכיבוס (שר"ע) [בגמ' נחלקו בזה דר"מ ס"ל לקולא שאין חזקתו מתכבס, ולר' אחא צריך לחזור ולכבסו ואם נדחו מראיו טמאה, ולרבי אין חזר ומכבסו אלא בודקו אם מקדיר או מגליד, ולהלכה פסק המחבר דכשהחלוק לפנינו מחמירין כרבי, ואם אינה בקיאה בכך להרשב"א תולין להקל, ולהראב"ד יש להחמיר וכ"פ המחבר, והרמב"ן פסק כרבי בכל אופן, דהיינו אפילו בנאבד].

וכתב רע"א בשם תפארת למשה דבזמננו שאין אנו בקיאים בין מקדיר למגליד אף בנאבד אסור, דמיד כשנמצא הכתם נאסרה מחמת דהוי ספק דהוי חסרון ידיעה, וע"י שנאבד אח"כ לא הותרה.

2) אם אין החלוק לפנינו לבדקו במקדיר או במגליד, תולה לומר שמתחילה היה (שר"ע), ועיין לעיל בשם רע"א, ואפי' הכובסת בפנינו ואומרת שבדקתו לא סמכין על דבריה לא לאיסור ולא להיתר (ש"ד ס"ג).

3) בזמנינו כתב הש"ד (ס"ב) לא חזינן דדרך בנות ישראל בכך להגיד לחברותיהן שנמצא כתם, כלומר דא"כ אפילו כשנתכבס ע"י ישראלית היינו צריכים לתלות שהיה הכתם מקודם, אך אעפ"כ מסיק הש"ד דנראה להחמיר.

מח. 1) באופן הנ"ל, מה הדין אם אפשר לברר במקדיר או במגליד? 2) ואם אינה בקיאה בכך מה הדין ומה הטעם? 3) והאם מהני מקדיר בכיבסתו ישראלית ואינה בפנינו? 4) ומה הדין אם נאבד החלוק?

רע"א דאדרבה קנחה לא יועיל, אלא בדיקה גמורה לברר הטהרה. [בשו"ע פסק כהרמב"ן דדוקא בתוך שיעור וסת. אבל להרא"ש מועיל הבדיקה אף אחר שיעור וסת, דבכתמים הקילו. ולהר"ז"ה במצאה טהורה מועיל גם אח"כ משא"כ במצאה טמאה אינה מצלת אלא תוך שיעור וסת. והרשב"א מחלק דבחלוק אינו מועיל הבדיקה אלא באותה שלבשה אחרונה, משא"כ במטה שכולן ישנות בבת אחת, והרמב"ם ס"ל דגם בחלוק מועיל].

סעיף נ"ב נ"ג

נא. (1) באופנים הנ"ל, כשאחת ראויה יותר לראות מחברתה, כגון שאחת צעירה ואחת זקנה, אחת מעוברת ואחת אינה מעוברת, או אחת שיש לה וסת ואחת אין לה וסת, או כששתיהן יש להן וסת, אחת הגיע שעת וסתה והשניה לא הגיע שעת וסתה, האם יכולה לתלות בזאת שראויה יותר לראות? (2) כשאחת נתעסקה בכתמים, האם הן יכולות לתלות בה, והאם היא תולה בכתמים?

ת. (1) זקנה (שעברו עליה ג' עונות) תולה בילדה. מעוברת שהוכר עוברת תולה בשאינה מעוברת (ש"ע). אבל שיש לה וסת אע"פ שהיא מסולקת דהא אמרינן דיה שעתה, מ"מ אינה תולה באין לה וסת (ב"י ד"ה כתבו התוס'). וכן כששתיהן יש להן וסת, אין לתלות באותה שהגיע שעת וסתה (ט"ז ל"ט). (2) כולן תולות בה, והיא תולה בכתמים (סעיף נ"ג).

סעיף נ"ד

נב. האם כתמים קובעים וסת; (1) כשמצאתה על בגד? (2) על עד שאינו בדוק? (3) על עד הבדוק?

ת. (1) אין בכתמים משום וסת (ש"ע). (2) הוי ככתם שאין בו משום וסת (ט"ז מ"א). (3) מטמאים בכל שהן והרי הן כראיות⁸ לכלל דבר (ש"ע).

כשקינחו עצמן מיד או כששהו שיעור בדיקה? (6) האם מיירי בקינוח או בבדיקה?

ת. (1) ישנות ורגליהן משולבות כולן טמאות. ואם אינן משולבות, מי שנמצאת תחתיה והסמוכה לה טמאות, והשלישית טהורה, ובנמצא תחת האמצעית כולן טמאות (סעיף נ').

(2) היו שלשתן ערות כיון שכל אחת מכרת מקומה, מי שנמצאת תחתיה טמאה, והאחרות אם אומרת ברי לי שלא באתי למקום הדם טהורה (סעיף נ"ב), וס"ל להט"ז (מ') דדוקא סמוך לשכיבתן נאמנת לומר כן, משא"כ אחר זמן רב, אפשר שנכנסה למקום חבירתה ולא אדעתה, דהוי מילתא דלא רמיא עלה, אך בנה"כ חולק דאף אחר זמן רב נאמנת, דודאי לא בעי למיעבד איסורא והרי אומרת ברי לי. ואם נמצאת ביניהן, השתים טמאות, ואם יש להם עסק לצד פנים ונמצאת תחת הפנימית, גם הסמוכה לה טמאה (ש"ע).

(3) כל הנ"ל מיירי כשעלו דרך מרגלות המטה, אבל אם עלו דרך החיצונה כולן טמאות שאולי דרך עברתה נטף ממנה. והני מילי כשלא נמצא על סדין העליון אבל אם נמצא בו בין כך ובין כך כולן טמאות מפני שהוא עשוי להתהפך אילך ואילך, כ"כ המחבר (סעיף נ'), אבל הרש"ל חולק שגם סדין התחתון מתהפך, ומ"מ בכסת שתחת הסדין כתב הט"ז (ל"ז) שאינו מתהפך כלל.

(4) כל זה שטמאות מספק מיירי שלא בדקה שום אחת מהן או שבדקו שלשתן ומצאו טהורות, אבל אם בדקה אחת או שתים ומצאו טהורות, הן טהורות והאחרת שלא בדקה טמאה, ואם בדקה גם השלישית ומצאה טהורה כולן טמאות. ואם בדקה אחת ומצאה טמאה האחרות שלא בדקו תולות בה והן טהורות, בדקו שתים ומצאו טמאות הן טמאות והג' טהורה מפני שתולה בהן (סעיף נ"א).

(5) הא דתלינן באותה שמצאה טמאה לטהר האחרות, וכן הא דמטהרינן לאותה שמצאה טהורה, דוקא שקנחה עצמה בעד שבידה מיד תיכף למציאת הדם אבל אם שהתה כדי שיעור בדיקה דהיינו כדי שתקנח בחורין ובסדקים, אין הבדיקה מועלת לטמאה לטהר האחרות, ולא לטהרה לטהר עצמה (סעיף נ"א).

(6) לגבי מצאה טמאה מיירי בקינוח שמצאה הדם מיד משא"כ בבדיקה דלמא לא בא מיד ממש, אבל במצאה טהורה אף בדקה מהני, דידוע דמתחילת הבדיקה היא טהורה, ומקשה

⁸ בפיצווי שפ"ה סק"ז אדיוק מהלכו דדוקא כ"ס חושב אפ"ל כפצט אחת אין צריך חושב אפ"ל כוסת א"ק

טהורה? (2) והאם גם ביושבת על שפת הספל ונמצא דם על שפת הספל טהורה ומה הטעם?

ת. (1) להרמב"ם והרשב"א טהורה ולהרא"ש טמאה. (2) להרא"ש טהורה, ולהר"מ מרוטנבורג טמאה. דחיישינן דילמא בתר דתמו מיא אתא דם, אע"פ שאין כאן אלא חדא לריעותא. נואע"פ שלא אמרו כן בגמ' אלא לר"מ מ"מ לא אשכחן שר' יוסי פליג ביושבת. והר"ן חולק שאין לטמא אלא בנמצא על שפת הספל בלבד, דרגלים לדבר. אבל בנמצא גם בתוך הספל טהורה, דהדבר ידוע שמי רגלים לבסוף הם שותתין ואין כאן ריעותא.

ג. האשה שהיא עושה צרכיה ונמצא דם, באופן שנפסק שהיא טהורה, מה הדין כשהרגישה?

ת. אע"פ שהרגיש גופה ונזדעזעה טהורה, שאי"ז אלא דם מכה (שר"ע).

ד. הא דמטהר רבי יוסי בנמצא דם על המים, האם רק לטהרות קאמר או גם לבעלה ומה הטעם?

ת. ר"ח פי' דר' יוסי שטיהר משום נדה, רק לטהרות אמר כן ולא לבעלה. וכתב ע"ז הר"ן דאין אלו אלא דברי נביאות ואין להם על מה שיסמוכו ולא ר"ח חתים עלה, אבל הב"י כתב שאעפ"כ אין לדחות דברים אלו בגיליתא דחיטתא שהרי הרשב"א והתוס' והרא"ש כתבו כן בשמו וסמך לדבריו ממה שאמרו בגמ' דר' יוסי טיהר אף לכתחילה, ולא שייך לכתחילה ובדיעבד אלא לטהרות, ואע"ג דלטהרות החמירו טפי ה"מ בגזירת מעת לעת דל"ש אלא בטהרות אבל בזה יש להחמיר לבעלה טפי דהוא איסור כרת, ומ"מ להלכה מיקל הב"י.

ה. זקנה שמסולקת דמים, שראתה דם עם מי רגליה, האם דינה ככל הנשים או שכיון שכבר פסקה לראות - הרי היא טהורה?

ת. הפנים מאירות כתב דיש לטהר דמה, שנמצא בעת עשיית צרכיה, בעומדת בכל ענין, וכ"ש ביושבת, אפילו נמצא באמצע הספל, שהרי אף המחמירים לא טימאו אלא משום כתם, וכאן שהקילו יותר מכתם, א"כ ק"ו הוא שהרי אם כתם טיהרו בזקנה כ"ש בזה, ובפרט שראוי לסמוך על המקילין שמסתבר טעמייהו. והפ"ת (ב) חלק עליו שלא מצאנו שטיהרו כתם בזקנה.

א. מה הן שיטות הראשונים, ואלו שיטות הובאו בשו"ע, ואיך פסק המחבר והרמ"א להלכה, באשה שהיא עושה צרכיה - עומדת או יושבת, מקלחת או שותתת, ונמצא דם בתוך הספל או על שפת הספל, האם היא טמאה או טהורה? והאם יש נפק"מ אם מקלחת לתוך הספל או על שפת הספל?

ת. (1) לדעת רש"י הרמב"ם והרשב"א, טהורה בכל ענין דכיון שאין דרך דם נדה לצאת עם מי רגליים, ודאי יש לה מכה. וס"ל דעומדת א"א לה לזנק, נור"מ מטמא בשותתת וע"ז פליג ר' יוסי ומטהר והלכתא כוותיה.

(2) הרא"ש ס"ל דיושבת טהורה בכל ענין, אבל בעומדת ושותתת, כיון דאיכא תרתני לריעותא, טמאה. נוס"ל דעומדת אפשר לה לזנק, ור"מ טימא בעומדת ומזנקת, וע"ז פליג ר' יוסי ומטהר, אבל בעומדת ושותתת לא איירי ולכ"ע טמאה.

(3) הגה"מ בשם הר"מ מרוטנבורג ס"ל דאף ביושבת, אינה טהורה אלא במזנקת ונמצא דם תוך הספל לחוד, אבל נמצא דם גם על שפת הספל, טמאה. דחיישינן דילמא בתר דתמו מיא אתא דם, אע"פ שאין כאן אלא חדא לריעותא. נואע"פ שלא אמרו כן בגמ' אלא לר"מ מ"מ לא אשכחן שר' יוסי פליג ביושבת.

(4) הר"ן ס"ל כהר"מ מרוטנבורג לענין אם נמצא דם רק על שפת הספל ולא בתוך הספל שהיא טמאה, דרגליים לדבר. אבל כשנמצא גם בתוך הספל וגם על שפת הספל, טהורה. דלא מוכחא מילתא כלל, שהדבר ידוע שמי רגלים שותתין בסופם. נור"מ דחייש למיעוטא טמאה אף בכה"ג, ואנן קייל כר' יוסי.

(5) ר"ח פי' דר' יוסי טיהר משום נדה וטימא משום כתם, דרק לטהרות טיהר אבל לגבי בעלה מודה לר"מ. וכתב ע"ז הר"ן דאין אלו אלא דברי נביאות ואין להם על מה שיסמוכו ולא ר"ח חתים עלה, אבל הב"י כתב שאעפ"כ אין לדחות דברים אלו בגיליתא דחיטתא שהרי הרשב"א והתוס' והרא"ש כתבו כן בשמו וסמך לדבריו ממה שאמרו בגמ' דר' יוסי טיהר אף לכתחילה, ולא שייך לכתחילה ובדיעבד אלא לטהרות, ואע"ג דלטהרות החמירו טפי ה"מ בגזירת מעת לעת דל"ש אלא בטהרות אבל בזה יש להחמיר לבעלה טפי דהוא איסור כרת.

להלכה: (א) המחבר פסק כהרמב"ם והרשב"א דטהורה בכל גווני, אע"פ שהרגיש גופה ונזדעזעה, שאי"ז אלא דם מכה. (ב) הרמ"א הביא דעת הרא"ש, שאין להתיר אלא ביושבת או בעומדת ומקלחת אבל לא בעומדת ושותתת. (ג) וכן הביא דעת הגה"מ שאין לטהר אלא בתלתא לטיבותא ביושבת ומקלחת ותוך הספל, ומסיק דהכי נהוג, וכ"ד הש"ך (ג), אלא שמפרש שזה הוא שיטת ר"ח, [ועיין טורי כסף בשם תפארת למשה שהקשה דהר"ח מטמא בכל אופן].

ב. לרבי יוסי דקאמר "בין עומדת ובין יושבת טהורה", (1) האם גם בעומדת ושותתת

לפרקים אבל בזמנים שוים, האם היא מותרת לבעלה או אסורה?

ת. רגילה לראות דם תדיר אחר שעושה צרכיה אין לה היתר לבעלה עד שיעקר ג"פ. ואם אינה רגילה לראות רק לפרקים אם הוא בדרך קבע קובעת לה וסת בין שהוא וסת שוה, בין שהוא וסת לדילוגין (רמ"א).

ו. ומה הדין כשנמצא הדם בספל שאיש ואשה מטילין שם מים ומה הטעם?

ת. טהורה בכל ענין (רמ"א), דהוי ס"ס דילמא מאיש אתא, ואת"ל דמינה דילמא ממכה בא (ש"ד ר').

ז. 1) אשה שרגילה לראות דם במי רגליה, ומרגשת כאב בשעה שמטלת מים, האם היא נטמאת בזה או לא, כשיש לה וסת וכשאיין לה וסת? 2) כשאינה מרגשת כאב בשעה שמטלת מים, ומוצאת דם בבדיקה שאחר מי רגלים, האם היא טמאה או טהורה - כשראתה גם עם מי רגליה וכשלא ראתה רק אח"כ? 3) כשאינה מרגשת כאב בשעה שמטלת מים, אבל מיד אח"כ מרגשת כאב ואז מוצאת דם, האם היא טמאה או טהורה?

ת. 1) לדעת מה"ר ר' שלום מותרת בכל ענין, דהא איכא ידים מוכיחות שהוא דם מכה, אבל מהרי"ל מחמיר שלא להתיר רק באשה שיש לה וסת, ורק ע"י בדיקה, דהיינו קודם שתשתין תבדוק עצמה היטב בחורין ובסדקין ואם לא תמצא דם תכניס מוך נקי על המקור בפנים ותשתין ותקנח עצמה יפה ממי רגליה ותוציא המוך, אם נקיה היא, הוכחה גדולה דאין הדם מן המקור והכי נהוג (רמ"א). לדעת הרמ"א צריכה בדיקה הנ"ל ג"פ להתירה שלא בשעת וסתה, ולדעת הנר"ב א"צ ג"פ אלא כשאינה מוצאה דם כלל שצריכה לעקור הוסת, אבל כשמצאה דם בבדיקה ולא מצאה על המוך סגי בפעם אחת (פ"ת ה').

2) אם לא מצאה דם במי רגליה רק אח"כ ודאי טמאה, אבל אם מצאה דם תוך מי רגליה וגם על העד שבדקה עצמה בו - הגה"מ והמרדכי ס"ל דהיא טמאה דלא התירו רק דם שנמצא תוך מי רגלים, אבל הב"י ס"ל דלהרא"ש טהורה דדם שנמצא תולין שעדיין נשאר מתמצית מי רגלים, וכתב הרמ"א דיש להחמיר.

3) בשו"ת צ"צ ס"ל שאם אינה מרגשת כאב בשעת הטלתה ממש אין להתירה אע"פ שמרגשת כאב קודם לכן ואח"כ. והס"ט חולק דאפי' לא מצאה כלל תוך מ"ר וגם לא היה לה כאב בשעת הטלת מ"ר רק אחר הטלת מ"ר מיד היה לה כאב ואז מצאה דם טהורה ע"י בדיקה שכתב רמ"א, אבל השבו"י כתב להחמיר לכתחלה ולהיות מתון בדין זה (פ"ת ג').

ח. מה הדין באשה שרגילה תמיד לראות דם אחר עשיית צרכיה, או שרגילה לראות

לקולא. 4) החת"ס מיקל וכתב דהרב השואל
שהחמיר תע"ב (פ"ת א').

סעיף א'

א. כתב המחבר: תבעוה לינשא ונתפייסה
צריכה לישב שבעה נקיים. 1) האם צריכה
לעשות "הפסק טהרה" לפני שסופרת
שבעה נקיים, ומה הטעם, ואיך המנהג? 2)
והאם צריכה לבדוק עצמה בשבעת
הנקיים, וכמה בדיקות צריכה לבדוק -
לכתחילה ובדיעבד?

ת. 1) המחבר פסק כהרא"ש והרשב"א שאין
צריכה הפסק, ופי' הט"ז (ב') משום שאינה
מוחזקת בדם שהרי לא בודאי ראתה, ובב"י
(ד"ה וזה לשון הר"ן) בשם הראב"ד והרמב"ן פי'
הטעם דרואה מחמת חימוד מועטת היא
ובודאי הפסיקה, וכ"פ הרשב"א דדי בחשש
שראתה ופסק מיד, ומ"מ כתב הש"ך (א')
דהאידינא נהגו להפסיק בטהרה אף לכתחילה,
והיינו לכתחילה. נהר"ן בשם י"א שצריכה הפסק
טהרה. 2) א. הרא"ש ס"ל דבימי הספירה צריכה בדיקה
לכתחילה כל יום, דחיישין כל יום שמא תראה, דכל שהיא
קרובה לזמן החופה יותר ליבה הומה ומשתאה, ותדיר
חיישין שמא מחמת חימוד תראה, ובדיעבד סגי בפעם אחת,
דלא עדיפא מרואה ודאית. ב. הראב"ד והרמב"ן ס"ל צריכה
בדיקה בימי הספירה פעם אחת, בתחילתן או בסופן. ג.
הרשב"א ס"ל שאינה צריכה בדיקה כלל, וכל שלא הרגישה
בדם תוך ז', נקיים קרינן בהו, דדי בחשש שראתה ופסק מיד.
בש"ע פסק כהרא"ש שצריכה בדיקה
לכתחילה כל יום, ובדיעבד אף שלא בדקה
אלא פעם אחת בתוך שבעה סגי, נהש"ך (ב') ר"ל
דלדידן בדיקת ראשון ושביעי מעכב כרואה ודאית אלא דלא
נראה כן מהפוסקים, דכיון שלא ראתה ודאי עדיף טפיל.

ב. 1) שבעה נקיים אלו האם הם מן התורה
או מדרבנן, ומתי נתחדשה גזרה זו? 2)
ומה הטעם בתמר ורות שלא נזהרו בזה?

ת. 1) גזרה מדרבנן, וכתב הט"ז (א') נראה
דכשגזרו על הכתמים ולא התירו משום שלא
הרגישה, גזרו גם על זה. 2) הט"ז פי' דעדיין לא
היתה גזירה זאת, א"נ אצלם לא היה חשש
דמיד שנתפייס יהודה ובוטז היו עמהם במטה,
והוי כמי שיש לו פת בסלו, והחור"ד דחה תי' זה
שאין לחלק בין זמן מרובה למועט, אלא שאין
חשש רק בחימוד של נישואין (פ"ת ג').

ג. האם מועיל אם ספרה ז' נקיים באופנים
דלהלן: 1) אשה שהיתה זקוקה ליבם,
וספרה לפני החליצה? 2) לפני כתיבת
התנאים? 3) בשעה שהיתה שוטה ואח"כ
נתרפאה? 4) לפני שראתה את החתן?

ת. 1) לא מהני, ואפילו במקום דלא נהגו לייבם
דלא סמכה דעתה, (שער אפרים). 2) לא מהני,
(חמודי דניאל). 3) בב"ש נסתפק והחת"ס פשט

סעיף ב'

ד. ממתי מועיל לספור ז' נקיים?

ת. הרשב"א ס"ל משעה שמכינים צרכי החופה,
ואע"פ שיש זמן רב עד לחופה, וכ"כ המחבר
משעה שהיא סומכת בדעתה ומכינה עצמה
לחופה. אבל המרדכי ס"ל דבעינן סמוכים, ואין
להרחיק הטבילה יותר מד' ימים וכ"כ הרמ"א.
[הט"ז (ב') דוחה משמעות הדרישה דס"ל אף להרשב"א בעי
סמוד].

ה. תבעוה לינשא לאחר י"ב חודש והתחילה
לספור ז' נקיים, ובאמצע ספירתה נתרצו
לעשות הנישואין מיד, האם צריכה ז'
נקיים מחדש, ומה הטעם?

ת. צריכה מחדש, דאין כלל חימוד בזמן רחוק
כ"כ, אלא משעה שמכינים או מודיעים לה
ועכשיו שהודיעו נתעורר החימוד (ט"ז ג').

ו. כלה שטבלה לפני הנישואין האם היא
צריכה לבדוק עצמה בכל יום עד הבעילה
מצוה, לכתחילה ובדיעבד, ומה הטעם?

ת. לדעת הרשב"א א"צ לשום דבר אחר ז"נ, וכ"ד
המחבר. אבל הרמ"א פסק דיש לה לבדוק
עצמה כל יום, דעד שתבעל איכא לספוקי שמא
תראה מחמת חימוד, ובדיעבד אין להחמיר אם
בדקה עצמה פעם אחת תוך שבעה. (וכתב החור"ד
(א') שאף להרמ"א אי"צ בדיקה רק עד שעת נישואין אבל
אח"כ אי"צ בדיקה בימים שבין הנישואין לבעילה).

סעיף ג'

ז. אם קבעו זמן לנישואין וספרה ז' נקיים,
ואח"כ נדחו הנישואין, האם צריכה לספור
מחדש ז' נקיים כשיתפשו לעשות
הנישואין? 1) כשנדחו מבלי לקבוע תאריך
חדש? 2) כשנדחו מחמת שלא הושוו דעתם
מחמת הנדוניה, וצד הכלה רודפת
אחריהם לקיים הנישואין? 3) כשנדחה
ונקבע מיד תאריך אחר? 4) כשהדחיה
וקביעת התאריך האחר היו ביום אחד בין
בדיקת שחרית לבדיקת ערבית - וקבעו
על זמן חדש קרוב או רחוק? 5) כשהחתן
לא הגיע ליום המוגבל לחתונה, ולמחרת
הגיע או שלח שליח להתנצל על אונס
שפגע בו? 6) אם החתן הראשון לא רצה
לבא, ונתרצית תיכף לחתן אחר? 7) אם

יא. חתן שכלתו אינה טהורה, כמה שמירות צריכים בלילה, וביום, ואיך המנהג בימינו?

ת. א. המחבר פסק כהראב"ד דצריך שתי שמירות הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים. ב. הרמ"א בשם י"א (הרא"ש) שא"צ אלא שמירה אחת דהיינו שישן בין האנשים או היא בין הנשים. (ואע"פ שבעלמא ס"ל להרא"ש דאין אחד מתייחד עם הנשים, הכא אשתו משמרתו וממילא האחרת שומרתו, ולהראב"ד החמירו כאן יותר, חזו"א צ"א ג'). ג. המנהג ליקח קטן אצל החתן וקטנה אצל הכלה. ובפ"ת (ז') בשם באר שבע 'תמה ע"ז שאין זה מנהג ע"פ דין (דנחלקו הראשונים אם אנשים הוא דוקא שנים בלעדו, דבהג"מ כתב מיעוט אנשים שנים, נמצא דלהראב"ד צריך ד' שומרים ולהרא"ש שני שומרים גדולים. אך בדרכ"מ בשם המרדכי דבחד סג). ובפרט מה שנהגו שלא ליקח קטן וקטנה רק אם הכלה שוכבת אצל בתה דזהו איסור גמור. [ואינם משימים על ליבם הא דאמרו (פסחים ק"ג) הוי זהיר באשתך מחתנה הראשון, עיי"ש עוד].

י"א שאסורה לייחד עמו ביום כמו בלילה, וי"ח דביום מותר להתיחד, והמנהג שאין מתייחדין ביום בלא קטן או קטנה (רמ"א).

יב. כלה שהיתה טהורה בזמן הנישואין, ונטמאה לפני שבעל בעילת מצוה, (1) האם צריכים שימור, מן הדין או לחומרא? (2) והאם נידון זה דומה לדין שור המועד שחזר לתמותו, ומה הטעם?

ת. (1) הרמ"א כתב כהתה"ד שא"צ והמחמיר תע"ב. והט"ז (ז') חולק דצריך שמירה מדינא אבל הש"ך בנה"כ קיים פסק הרמ"א, ומ"מ אם לא בעל מחמת מנהג צריך שימור. (2) להתה"ד דומה לשור המועד שחזר לתמותו, והט"ז חולק דסתם אדם יצריה תקיף ואע"פ שנשתנה חוששין שיחזור לטבע רוב העולם, משא"כ שור המועד הוא משונה, וכיון שרואים שחזר לטבעו ונתבטל השינוי לא חיישין יותר.

סעיף ה'

יג. המחזיר גרושתו; (1) האם צריכה לספור שבעה נקיים? (2) אם נשאה לפני שגמרה לספור, האם צריכים שמירה? (3) אם גירשה כדי לקיים שבועתו ועתיד

אחר שנתרצית לחתן השני חזר החתן הראשון ונתרצה עמה?

ת. (1) צריכה ז"נ מחדש (שר"ע), ומ"מ ס"ל להב"ח והט"ז (ז') שאין להחמיר אלא בעומדת יום או יומיים בדיחוי, דלא כהלבוש שהחמיר אפי' נתרצו מיד, לערוך החתונה אחר יום או יומיים (ופי' שכיון שהסיחה דעתה מזמן הראשון חוזר החימוד להתעורר פעם שנית סמוך לזמן האחרון). (2) להט"ז א"צ כיון שלא הושוו שניהם לדחות, ודלא כהלבוש הנ"ל. (3) להלבוש צריך, ולהב"ח והט"ז א"צ. [הש"ך (ז') כתב בשם הב"ח דאם בדקה עצמה באותה שעה ומצאה טהורה טהורה היא, ובס"ט חלק עליו דאף בלא בדיקה טהורה, ולא העתיק יפה (פ"ת ו').] (4) להלבוש צריך (ט"ז ו'), ולהב"ח בקרוב א"צ אבל רחוק היינו שצריך הכנה מחדש, כתב החו"ד דצריך (פ"ת ו'). (5) להמשאת בנימין א"צ וכ"ד הש"ך (ז'), ולהט"ז (ז') צריכה, דמימר אמרה דיש סכנה שלא יבא כלל. או שאינו חפץ בה, ע"כ לא בא ביום חתונתו. (6) צריכה ז"נ כי נתעורר חימוד חדש (ט"ז ו'). (7) צריכה מחדש כיון דאפסקה אחר בינתיים (ט"ז ו').

ח. כשדחו הנישואין - ובדיקה עצמה בכל יום גם אח"כ, האם בכה"ג ג"כ צריכה ז' נקיים כשיתפשו לעשות הנישואין?

ת. הרמ"א פסק דצריכה ז"נ [והש"ך (ז') בשם משאת בנימין חולק דא"צ ז"נ אלא כשלא בדקה עצמה ומ"מ לבסוף מסיק להחמיר. והב"י כתב; נפלה מחלוקת בין בעלי תריסין ומבאר טעם האוסרים שאין בדיקה מועלת כלל דכיון שנדחו הנישואין אינה נזהרת יפה].

ט. באופן שנדברו הצדדים על אפשרות להקדים זמן הנישואין, ועל סמך זה התחילה לספור ז' נקיים, האם מועיל לה הספירה, כיון שכשספרה עדיין לא ידעה בוודאות שיוקדמו הנישואין?

ת. צריכה מחדש ז"נ, כיון שהוא בספק אצלה, וכשיודעת בבירור נתחדש החימוד (ט"ז ח').

י. באופן שהכלה ביקשה להקדים זמן הנישואין, ואמרו לה שישלחו לה תשובה, ובינתיים התחילה לספור, האם מועלת ספירתה?

ת. הנ"ב ס"ל דצריכה מחדש, אך אם אמרו שבודאי יתרצו אפשר להקל, ועדיין צריך תלמוד כיון שתלו בדעת אחרים (פ"ת ח').

סעיף ד'

1 והחזו"א ס"ל סק"ד מסיק שאין לפסוק צ"ל מנהג רמ"א, ואפילו בחדל ודלדלה מותר, אלא שנהגו בקטנים מפני הצניעות. והאי ייחוד מדרבנן, והנהגות להקל באמה צאה יש מקום, אלא שיש להחמיר.

להחזירה, האם צריכה לספור שבעה נקיים?

ת. 1) המחבר פסק שצריך. 2) הט"ז (ח') ס"ל שא"צ כיון שכבר בעלה כשהיתה אשתו פעם ראשון לא תקיף יצריה כ"כ נופי רע"א (ג') כיון דלהרבה פוסקים א"צ שמירה במחזיר גרושתו לכן סמך הט"ז בעבר וכנס שא"צ שמירה. 3) הרדב"ז מסתפק דאפשר שאין כאן תביעה כלל (פ"ת ח').

א. 1) הכונס את הבתולה, האם מותר לפרוש באבר חי? 2) אם בדקה אחר בעילת מצוה ולא מצאה דם, האם היא טמאה ומה הטעם? 3) למה לא אומרים הטעם שמא ראתה ולא הרגישה?

ת. 1) [הראב"ד אוסר אלא שלא הצריך לנעוץ צפרניו, (ב"י ד"ה וכתב הרשב"א)], אבל הטור והמחבר הסכימו שמותר, ואע"פ שרואה דם בשעת אותו תשמיש, דאם נחוש לאסור לבו נוקפו ופורש. 2) המחבר פסק שהיא טמאה שמא חיפהו ש"ז, והרמ"א כתב דיש מקילין, ונהגו להקל אם לא גמר ביאה רק הערה, אבל בא עליה ממש צריך לפרוש אף שלא ראתה. 3) ופי' הט"ז (ג') דהכא ששוכבת במטה ואפשר לראות אם יש בסדין שתחתיה דם אין לחוש שנאבד, אך הב"י בשם הראב"ד חושש שנאבד.

ב. אחר בעילת מצוה מתי מתחילים לספור שבעה נקיים?

ת. יום חמישי לשימושה (ש"ע), ואע"פ שנוהגין כהרמ"א (קצ"ו י"א) דנדה מתחלת למנות מיום השישי משום תשמיש ביהש"מ, מ"מ בדם בתולים דרבנן, לא החמירו מחשש זה, אבל אם באמת נבעלה בין השמשות תמנה מיום שישי (ט"ז ד' ובסי' קצ"ו ה') [ונפק"מ שאם פירסה נדה אחר בעילת מצוה יש להמתין עד יום השישי (ס"ט ה')].

סעיף א'

א. יולדת שילדה זכר או נקבה, כמה זמן צריכה להמתין עד שתוכל לטבול, מדין תורה ומדין השו"ע?

ת. מן התורה יולדת זכר, טמאה שבעה, וטובלת בליל שמיני. יולדת נקבה טמאה ארבעה עשר, וטובלת בליל חמשה עשר.

ואם ילדה בזובה צריכה ז' נקיים מדם, ועכשיו כל היולדות חשובות יולדת בזוב דא"א לפתיחת הקבר בלא דם, ומהני ספירת ז"י אף בתוך ימי לידה (טור, דלא כר"ת דפירש הלכה כאב"י דאינם עולים לנקיים, וימי לידה היינו למ"ד דיע"ל קג"ם, ב"י ד"ה וכתב הרא"ש).

ב. יולדת נקבה שלא ראתה דם בשבוע הראשון אחר הלידה, ובשבוע השני ראתה דם, האם עלו לה ז' הימים הראשונים לשבעה נקיים, או מה שראתה אח"כ סתרה אותן?

ת. הרמב"ן ס"ל שסתרה, והרא"ש ס"ל שאינה סותרת, וכן הלכה. ומיהו לדין שאין בועלין על דם טוהר אין נפק"מ במחלוקת זה דפשיטא שסותרת כ"כ הב"י והט"ז (א), דלא כהב"ח דס"ל שאינו סותר כיון שאין דם זה ראוי לנדות וזיבות. ולדעת ר"ת ימי לידה אין עולין לנקיים אע"פ שאין רואה בהן וכן נהגו בצרפת, אבל כל הגאונים חולקים עליו.

ג. הטור כתב שצריכה לפרוש מבעלה ליל מ"א לזכר וליל פ"א לנקבה; (1) מה הטעמים לדבר זה? (2) מה הנפק"מ בין הטעמים? (3) למה לא הביא השו"ע דבר זה (4) ואיך המנהג בימינו?

ת. (1) א. בה"ג פי' דכיון שיוצאת מימי טהרה לטומאה ה"ל כשעת וסתה. ב. רוב פוסקים פי' דמתוך שהורגלה לשמש אפילו רואה חיישינן שתראה גם עתה ולא אדעתה. (2) להבה"ג אף במקום שאין בועלים על דם טוהר אסורה משא"כ לרוב הפוסקים. (3) דלרוב הפוסקים לא שייך דין זה לדין שאין בועלין על דם טוהר (ט"ז ב.). (4) להט"ז (ב) לית מאן דחש לה, אבל הש"ך (ד) מחמיר אפילו בספק לידה דבעל נפש יפרוש.

ד. (1) מה טעם מנהגם של אלו הנוהגים שאין טובלין תוך ארבעים יום לזכר ושמונים יום לנקבה? (2) והאם צריך לנהוג במנהג זה?

ת. (1) א. להרמב"ם הוא דרך מינות ומן הצדוקים למדוהו ומצוה לכופם ולהחזירן לדברי חכמים (ב"י ד"ה כתב הרמב"ם). ב. [כתב מהרי"ק דבמקומות שנהגו כן ע"פ פסקני אחד שנקרא תניא שאומר שעל זה נאמר שמע בני וגומר ואל תטוש וגומר. אין לך מנהג וותיקין גדול מזה ואי תניא תניא. ומ"מ במקומות שלא נהגו ע"פ אותו פוסק ס"ל להב"י שגם מהרי"ק מודה שאין להם לנהוג כן]. מהרי"ק, וכן הריב"ש מקיימים המנהג במקום שנהגו, ופי' שנהגו כן מפני גדר ופרישות או מפני נקיות שדמים מצויים אז באשה. והש"ך (א) העיר בשם הלבוש דחששא רחוקה היא דאפילו תראה מה בכך הא הוא דם טוהר. עוד מצינו בספר האגודה שמפרש דחוששות שישכחו העונה דארבעים לזכר ושמונים לנקבה, אבל הט"ז (ג) דחה טעם זה דלדין א"צ לפרוש באותה עונה. ג. הדרכי משה (ג) מפרש שהוא ע"פ דעת ר"ת שאין ימי לידה עולין לז' נקיים, וכיון שאין נוהגין להצריכה שתי טבילות, פשוט שצריכה להמתין עד אחר מ' לזכר ופ' לנקבה ואז תספור ז' נקיים, ואע"פ שלר"ת גם באופן זה צריכה ב' טבילות אפשר שהחמירו בעיקר ימי לידה, וכ"כ מהרי"ל להחמיר ולהרחיק פ"א יום, ומ"מ במקום שלא נהגו אין להחמיר, וכתב הש"ך (א) דזהו טעם שיש בו עיקר, אבל הט"ז (ג) כתב שאין טעם זה לשבח כל עיקר. (2) פסק הרמ"א שאין להקל במקום שנהגו להחמיר, וכ"כ הב"ח דהמשנה בזה מנהג אבותיו עוברים משום אל תיטוש ופורץ גדר ישכנו נחש. אבל הט"ז (ג) חלק ע"ז שאין לחזק המנהג, ומסיק כיון שאנו רואים שאין מנהג זה קבוע לגמרי ומוסכם בין הכל במקומותינו אין בזה משום פורץ גדר, אבל במקום שאין מנהג אין להחמיר כלל, ובודאי הרמ"א לא נתכוין אלא במקום שהוא מוסכם בין כולם להחמיר. ובפ"ת (א) בשם הנו"ב מוסיף דאף שהוא מוסכם בין כולם הוא דוקא בידוע שנעשה ע"פ זקני העיר.

ה. (1) האם מותר לבעול על דם טוהר, ומה הטעם? (2) ראתה דם טוהר באמצע תשמיש, האם מותר לגמור ביאתו ולפרוש באבר חי? (3) האם מברכין על הטבילה אחרי ז' נקיים על דם טוהר?

ת. (1) א. להרמב"ן אסור דהוא בכלל חומרת בנות ישראל, והחרימו הגאונים על המקילים (טור). ב. להרשב"א יש לאסור אע"פ שאינו בכלל חומרת בנות ישראל, והטעם משום שאין עכשיו הבקאות כדורות הראשונים, ופעמים שיוציא הולד ראשו חוץ לפרוזדור קודם בין השמשות, וגמור לידה אחר בין השמשות, ויבואו לטעות ולהוסיף יום בימי טהרתה (ב"י ד"ה כתב הרמב"ן). ג. בעל הלכות ס"ל שהוא מותר כדין תורה, וכ"ד הרמב"ם שתלוי במנהג המקומות (טור). להלכה; כתבו הב"י והרמ"א דכבר פשט המנהג בכל ישראל שאין בועלין על דם טוהר ודינו כשאר דם לכל דבר. (2) גומר ביאתו כדרכו, ורשאי לפרוש באבר חי, דאין לך בו

ת. להנחלת שבעה צריכה שבעה נקיים משום דזהו פתיחת הקבר לענין חילול שבת, וא"א לפתיחת הקבר בלא דם. והח"ד חלק ופסק להתיר ע"ש וכן הסכימו בספר כרתי ופלתי וס"ט אלא דבמקום שנהגו איסור לא ישנו. והחתם סופר הוסיף דאף המנהג שהעידו נשי פולין לפני בעל נחלת שבעה אינו אלא בסתם אבל אם בדקוה המילדות ומצאו הפתח סגור אפילו מנהג ליכא ע"ש (פ"ת ח'). ועיין לעיל דלהתשובה מאהבה בכל אופן אין להחמיר כשלא יצא שום דבר.

י. (1) מקשה לילד ששמעה קולו של וולד, האם חשוב כילוד ומה הטעם? (2) אם האשה ישנה ובעלה שמע קולו של וולד, האם טמאה טומאת לידה ומה הטעם?

ת. (1) חשוב כילוד דא"א שלא הוציא ראשו חוץ לפרוזדור (ש"ע). (2) טמאה י"ד ולא אמרינן דאם כן היתה מתעוררת, דכיון דרוב ולדות אינם בוכים קודם הוצאת הראש מידי ספיקא לא נפקא (פ"ת ט' בשם הנ"ב).

יא. ולד יוצא דופן, האם טמאה האשה טומאת לידה או טומאת נדה ומה הטעם?

ת. אם לא יצא דם אלא דרך דופן הרי היא טהורה מלידה מנדה ומזיבה (ש"ע), דכתיב כי תזריע וילדה, עד שתלד ממקום שמזרעת (ב"י ד"ה יוצא דופן. דלא כר"ש דאמר הרי הוא כילוד, ולענין נדה גם ר"ש מודה).

אלא חידושו וק"ו הוא מדם בתולים (פ"ת ב' בשם הנ"ב). (3) בתשובה מאהבה מסתפק, [ובדג"מ] פשיטא ליה דלא תברך, דלא שייך לברך וצונו בדבר שאפילו רבנן לא גזרו רק מנהגא בעלמא], והחת"ס ס"ל שתברך, ומחלק בין מנהג איסור ששייך בו יותר לברך משום אל תיטוש, משא"כ במנהג שהוא בקום ועשה (פ"ת ב').

סעיף ב'

ו. (1) המפלת - ממתי חוששת לולד, בזכר ובנקבה? (2) ואיך מחשבין ימים אלו אחרי ראייה או כתם?

ת. (1) אחר ארבעים יום (ש"ע). (2) טבלה אחר שראתה ווסת - לדעת עבודת הגרשוני והחכמ"א מחשבין מיום הטבילה. ולהחת"ס לעולם מספקין בוולד אא"כ פירש בעלה ממנה. ואחר כתם - בעבודת הגרשוני מסתפק, ובתשובה מאהבה פשיטא ליה דאין להקל למנות מיום טבילה על הכתם, דהא לא אמרו אלא להחמיר על ד"ת (פ"ת ג').

ז. הא דאמרו "אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם", האם הוא דוקא בפתיחה טבעית או אפילו בפתיחה חיצונית ע"י אצבע או ע"י בדיקת רופא וכד"?

ת. להנ"ב אין חילוק, והבינת אדם חלק דע"י אצבע א"א שהרי כך היא הבדיקה בהפסק טהרה, וגם החת"ס ס"ל דלא שייך אלא בפתיחה טבעית, וכתב בתשובה מאהבה דגם בזה אין לחוש אלא כשיצא דבר גוש או חתיכה כל שאינו דק כשפופרת דק של קש, וכן כשיצא משקה לא חיישינן, דאל"ה לא משכחת דם טהור (פ"ת ד'). ועיין לקמן דהנחלת שבעה לא ס"ל הכי.

סעיף ג'

ח. ילד שנולד משונה מאד כמין דמות חיה או בהמה, האם מותר לגרום לו מיתה?

ת. חלילה לעשות כן והוא בכלל שפיכות דמים, דמה שאמרו דכל שאין בו צורת אדם אינו וולד, הוא רק לגבי טומאת לידה (פ"ת ה' בשם תשובה מאהבה).

סעיף י'

ט. אשה שישבה על המשבר, ופסקו ממנה החבלים והצירים, האם היא צריכה שבעה נקיים או לא?

השבח והודאה להשם יתברך שהגיעני עד הלום, מודים אנחנו לפניך
ששמת חלקנו מיושבי ביהמ"ד ולא מיושבי קרנות, עד הנה עזרונו
רחמיך ולא עזבונו חסדיך,

ובתפילה על העתיד, אל תטשנו ה' אלוקינו לנצח, ותזכנו ללמוד וללמד
לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, אחת
שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם
ה' ולבקר בהיכלו.

ובזאת הנני למודעי שלא נכתבו הקונטרסים לסמוך עליהם למעשה
ח"ו אלא ללמוד ולשנן ההלכות, ואם רואים איזה טעות ח"ו נא
להודיעני לתועלת הרבים